№ 20 Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. • עלפטער יאהרגאנג. • פרייז 20 גראשען. • „CZENSTUCHOWER CAJTUNG"

Biblioteka Jagellońska
Kraków
Św. Anny 19

טשענסטאכאווער צייטונג

ערשיינט יעדען פרייטאג.
רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
צרשטע אלעע 6. — טעלעפאן 201

CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6. TELEFON 201.

Piątek, dnia 13 maja 1932. | 7.02 ליכט-צינדען | פרייטאג פ' אמור ז' אייר תרצ"ב.

Pijcie znakomite PIWA OKOCIMSKIE
i niezrównane w smaku Lemonjady
wyrobu: Reprezentacji Browaru Okocimskiego w Częstochowie.

מאנטאג, ד. 16 מאי 1931 י. 4 נאכמ. קומט פאר אין אייגענעם לאקאל, אלעע 12

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג

פון דער קאאפעראטיווער האנדווערקער = באנק

מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) עפנונג פון דער פערזאמלונג, וואהל פון א פארזיצענדען. 2) אדורכלעזען דעם פראטאקאל פון דער פוריגער אלגעמיינער פערזאמלונג. 3) א. בעריכט פון דער פערוואלטונג פאר'ן יאהר 1931. ב. בילאנס און רעכנונג פון געווין און פערלוסט פאר'ן יאהר 1931. ג) בעריכט פון אויפזיכטס-ראט. 4) בעריכט פון דער אדורכגעפיהרטער רעוויזיע דורכ'ן רעוויזיאנס-פערבאנד פון דער קאאפעראטיווער געזעלשאפט אין פוילען. 5) אננעמען דעם בילאנס און אבגעבען דעם אבסאלוטאריום דער פערוואלטונג און אויפזיכטס-ראט. 6) צוטיילען דעם ריוח און פערלוסטען. 7) בודזשעט אויפ'ן יאהר 1932. 8. אייזערנער קאפיטאל (פונדוש זשעלאזני). 9) בעשטימען די גרעסטע פערפליכטונגס-סומע, וועלכע די באנק קען אויף זיך נעמען. 10) בעשטימען די גרעניץ פון גרעסטען קרעדיט, וואס עס קען געגעבען ווערען יעדען מיטגליד. 11) וואהלען: א. 1 פערוואלטונגס-מיטגליעד און 2 פערטרעטער, ב. 3 מיטגלידער פון אויפזיכטס-ראט און 3 פערטרעטער. עס טרעטען ארויס: פון דער פערוואלטונג: ה' מ. געלבער, פון ראט: ס. קאץ, מ. דזיאלאווסקי און מ. קרעמסקי. בעמערקונג: די מיטגלידער, וואס טרעטען ארויס קענען נאכאמאל געוועהלט ווערען.

די פערוואלטונג פון דער טשענסט. באנק ספולדזיעלטשי מיט בעגר. [פעראנטוו.

מאכט בעקאנט, דאס די **יערליכע אלגעמיינע פערזאמלונג** פון די מיטגלידער פון דער באנק

קומט פאר זונטאג, ד. 15 מאי 1932 י., 3 א זייגער נאכמ. אין לאקאל פון די פייערלעשער, סטראזשאצקא 3.

טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג און וואהלען פון א פארזיצענדען. 2) פארלעזען דעם פראטאקאל פון דער פוריגער אלגעמיינער פערזאמלונג. 3) פארלעזען דעם בעריכט פון דער קאנטראל-רעוויזיע, וועלכע איז אדורכגעפיהרט געווארען דורך דעם אינספעקטאר פון פערבאנד פון די יודישע קאאפ. בענק אין פוילען. 4) אדורכקוקען און בעשטעטיגען דעם בעריכט פאר'ן אפעראציאנס-יאהר 1931. 5. אננעמען דעם בודזשעט פאר'ן ווירטשאפטליכען יאהר 1932. 6. בעשטימען די גרעניץ פון העכסטען קרעדיט פאר א מיטגליעד. 7) בעשטימען די גרעניץ פון די העכסטע פערפליכטונגס-סומע, וועלכע די באנק קאן נעמען אויף זיך. 8) וואהלען אויפן ארט פון די אבטרעטענדע: א) פערוו.-מיטגליד ה' שמואל גאלדשטיין און פערטרעטער ה' דוד שווארץ. ב(מיטגלידער פון אויפזיכטס-ראט ה"ה: סט. ב. העלמאן, פ. שפירא, א. עפשטיין און פערטרעטער ה' ל. קאפינסקי.

בעמערקונג: אבטרעטענדע מיטגלידער קאנען ווערען נאכאמאל געוועהלט.

גלייכצייטיג לאדענט די פערוואלטונג איין אלע מיטגלידער אויף די

פייערליכע אקאדעמיע,

וואס קומט פאר אין זאל פון די פייערלעשער, האלב 11 פריה, לכבוד דעם 25-יעהריגען יובל פון דער באנק ספולדזיעלטשי.

פראגראם: 1) ערעפנונג. 2) בעגריסונגען. 3) די ענטשטעהונג און בעריכט פין די 25-יעריגע טעטיגקייט. 4) קאנצערט-אבטיילונג.

זומער-טורנעע א. י. 1932 פון לאדזשער קאמערטאל און קליינקונסט-טעאטער

„ארט"

קינסטלעריש אנפיהרונג: משה בראדערזאהן.

היינט פרייטאג 13 מאי
נאר 1 גאסטשפיעל!

דאס שענסטע, בעסטע, פרייליכסטע פראגראם פון היינטיגען סעזאן א. נ.:

מ'לאכט פון דער וועלט!..

טעקסטן: מ. בראדערזאן, י. אבזשאנעק, א. פיאדראוו, ש. לישל. רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער. מוזיק: דוד בייגעלמאן. קאסט.: דינה מאטוס.

ס'בעטייליגען זיך לויט (א"ב):

ש. גאלדשטיין. מ. דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צ. סטאל, מ. פעטערמאן. מ. פולאווער, מ. קאן י. ריינגלאס. י. שומאכער.

בעמערקונגען: דאס פראגראם ווערט געשפילט ביי אייגענע דעקאראציעס און רעפלעקטארען. — מארגען שבת שפילט די טרופע אין קעלץ.

אדמ. לייטער: מ. קאן ספעציעלער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ש. בייגעלמאן. בילעטען אין דער דרוקעריי פון ה' באטשאן פון 7 אווענד אין קאסע.

מיט גרויס צער און טרויער זענען מיר מודיע וועגן טויט פון אונזער אונפערגעסליכען **מאן** און **פאטער**

מנחם מאנעלע הכהן בראזאסקי נ"ע

די לויה איז פארגעקומען זונטאג, פ' אמור, ב' לחודש אייר תרצ"ב, דעם 8 מאי 1932 י.

גלייכצייטיג דריקען מיר אויס אונזער איניגסטען דאנק אונזערע שכנים און פריינד, איבערהויפט די חברה קדישא און אלע, וואס די אין טיעפען טרויער פערבליבענע האבען איהם אבגעגעבען דעם לעצטען כבוד.

פרוי, טעכטער, איידעמ'ס און אייניקלעך.

MAŁKA DIMANT
ogłasza, że weksel wystawiony przez Małkę Dimant, na sumę Zł. 50.— płatny w dniu 15 kwietnia, bez wyszczególnienia na czyje zlecenie, unieważnia. z powodu zaginięcia.

NADESZŁA ŚWIEŻA KROWIANKA
do szczepienia ospy ochronnej.
STARSZY FELCZER
St. Mittler Piłsudskiego 5/7
tel. 804.

M. Ruziewicz

Częstochowa. Ogrodowa 11
(B. Joselewicza № 6).
Rowery, maszyny do szycia, oraz wszelkie części do rowerów i samochodów.
TELEFON № 231.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דעם ה' **ד. דזיאלאוויטש** און **פרוי** צוליעב'ן טויט פון זייער ליבען **פאטער** און **שוויגער-פאטער**

מנחם מאנעלע הכהן בראזאסקי נ"ע

זייט געטרייסט! **שמואל קאץ און פרוי.**

אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דעם ה' **דניאל דזיאלאוויטש** און **פרוי** צוליעב דעם טויט פון זייער ליעבען **פאטער** און **שוויגער-פאטער**

מנחם מאנעלע הכהן בראזאסקי נ"ע

זייט געטרייסט! **י. גאלדבערג און פרוי**
י. שעהנוואלד און פרוי.

מיר דריקען אויס אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל אונזער פערוואלטונגס-מיטגליעד ה' **דניאל דזיאלאוויטש** און **פרוי** צוליעבן טויט פון זייער **פאטער** און **שוויגער-פאטער**

מנחם מאנעלע הכהן בראזאסקי נ"ע

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון. וירושלים,

די פערוואלטונג פון האנדווערקער-פערבאנד אבטיילונג אין טשענסטאכאוו.

צו דער תנאים פון אונזער ליעבע טאכטער און שוועסטער
אסתר'קע ראזענטאל מיט ה' **משה לייבוש אפעלעוויטש**
ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב. זאל אייער לעבענס-וועג זיין בעשטראהלט מיט די הערליכע זונען-שיין!
עלטערן, ברודער עלי' ראזענטאל פרוי און טעכטער'ל (בריסעל).

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליעבע שוועסטער און שוועגערין
אסתר'קע ראזענטאל מיט ה' **משה לייבוש אפעלעוויטש**
ווינשען א הארציגען מזל-טוב און פיעל גליק
משה פערעלמאן און פרוי.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליעבע שוועסטער און שוועגערין
אסתר'קע ראזענטאל מיט ה' **משה לייבוש אפעלעוויטש**
ווינשען א הארציגען מזל-טוב און א בליהענדע צוקונפט
הלל מיטעלמאן, פרוי און טעכטער'ל.

עס איז שוין צייט!!!

דערמיט האב איך די עהרע בעקאנט צו מאכען אלע איינוואוינער פון טשענסטאכאוו און אומגעגענד, אז איך האב איבערנומען דעם בעוואוסטען לאנגיעהריגען

פענסיאנאט פון ה' יאקובאוויטש אין אסטראוו,

וועלכער איז איינגעארדענט מיט די נייעסטע מאדערנע בעקוועהמליכקייטען פאר די געסט און ווערט געעפענט

דעם 15 מאי ה. י.

נעמענדיג אין אכט די קריטישע צייט **וועלען די פרייזען זיין צוגענגליך פאר אלע** און איך וועל אנווענדען די גרעסטע בעמיהונג, אז די געסט זאלען אין אלע הינזיכטען העכסט צופרידען זיין און איך בין זיכער, אז מען וועט מיר שענקען דעם געהעריגען צוטרוי.

מיט אכטונג **דוד קעניגסבערג.**

אינפארמאציעס: ביי ד. קעניגסבערג, ב. יאסעלעוויטשא 9, (פריהער אגראדאווא 6) אדער ביי ל. יאקובאוויטש, קעדרזינסקא גאס 1/5, טעל. 6-14.

צום טויט פון אונזער לאנגיעהריגען אדמיניסטראטאר

מנחם מאנעלע הכהן בראזאסקי נ"ע

דריקען מיר אויס דער איבערגעבליבענער **פאמיליע** אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל.

חיים וועקסלער און פרוי.

אונזער טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער **פרוי בראזאסקא** און **קינדער** צוליעב דעם גרויסען פערלוסט פון זייער ליעבען, טרייען און אונפערגעסליכען **מאן** און **פאטער**

מנחם מאנעלע הכהן נ"ע

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ב. באטשאן און פרוי.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פרוי **בראזאסקא** און **פאמיליע**

צום טויט פון זייער טרייען **מאן** און **פאטער** **מנחם מאנעלע הכהן נ"ע**

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

הירשל סטאפניצער, אברהם יצחק עקשטיין, ישראל דאנציגער.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס די **פרוי בראזאסקא** און **פאמיליע**

צום טויט פון זייער ליעבען **מאן** און **פאטער**, אונזער לאנגיעהריגען שכן

מנחם מאנעלע הכהן נ"ע

זייט געטרייסט! **הערמאן זיסמאן און פאמיליע.**

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס די **פאמיליע בראזאסקי**

צום טויט פון זייער ליבען **מאן** און **פאטער** אונזער לאנגיעהריגער אדמיניסטראטאר

מנחם מאנעלע הכהן נ"ע

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יוסל רוזשאנסקי און פרוי, קלאמניץ; משה סאבאל און פרוי, טשענסטאכאוו.

Nasze najgłębsze współczucie wyrażamy RODZINIE BRZOSKICH z powodu zgonu Ich Męża i Ojca, naszego administratora

b. p. MANELI.

Zamiast kwiatów na grób zmarłego, ofiarujemy 10 zł. na Szpital na Zawodziu.

Lokatorzy domu przy Aleji Wolności 13.

וואָך נאָטיצען.

דער פּרעזידענטען-מאָרד און די פּאַרלאַמענט וואַהלען אין פראַנקרייך.

אין פראַנקרייך זענען פאָרגעקומען זעהר וויכטיגע פּאָליטישע געשעהעני-שען.

אַ מערדערישע האַנד האָט אויף אַ ברוטאַלען אופן ערמאָרדערט דעם פראַנ-צויזישען רעפּובּליק-פּרעזידענט דומער, און דער דאָזיגער שרעקליכער מאָרד האָט אויפגעטרייסעלט נישט בלויז דאָס גאַנצע פראַנצויזישע פאָלק, נאָר די גאַנצע עפענטליכע מיינונג פון גאָר דער וועלט.

אין 3 טעג שפּעטער נאָך דער ער-מאָרדונג האָט די פראַנצויזישע נאַציאָ-נאַלע פערזאַמלונג געוועהלט אַלס נייעם פּרעזידענט דעם ביז - יעצטי-גען פּרעזעס פון סענאַט לעברון.

דער מאָרד פון פוריגען פּרעזידענט און די וואַהל פון נייעם, וואָלט נישט אַריינגעטראָגען קיין ענדערונג אין דער אינערליכער און אויסערליכער פּאָלי-טיק פון פראַנקרייך, און וואָלט נישט געקענט האָבען קיין איינפלוס אויף דער וועלט-פּאָליטיק, ווען נישט דאָס, וואָס עס זענען גראָד אין די זעלבּע טעג פאָרגעקומען אין פראַנקרייך וואַה-לען צום פּאַרלאַמענט.

בעת די פּאַרלאַמענט - וואַהלען האָט די ביז-יעצטיגע רעגירונגס - מעהרהייט פערלוירען אַ גרויסע צאָהל מאַנדאַטען און דער בלאָק פון די לינקע פּאַרטיי-ען האָט בעקומען אַ אַבּסאָלוטע מעהר-הייט. די פוריגע רעגירונג האָט זיך דאַריבּער געמוזט אָנגעבען אין דעמי-סיע, און די נייע רעגירונג, וואָס וועט ענטשטעהן פון דער איצטיגער פּאַרלאַ-מענט-מעהרהייט וועט זיין אַ לינקע.

פראַנקרייך, אַלס די מלוכה וואָס איז איצט נאָך דעם וועלט-קריעג איינע פון די שטאַרקסטע מלוכות, און וועלכע שטייגט איבּער מיט איהרע גאָלד-אוצ-רות אַלע אייראָפּעאישע לענדער, ציהט אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון דער גאַנצער פּאָליטישער וועלט, און די איבּערקעהרעניש, וואָס איז דאָרט פאָר-געקומען פון רעכטס אויף לינקס וועט געוויס האָבען אַ גרויסען איינפלוס אויף דער וועלט-פּאָליטיק, בעזונדער אויף דער בעציהונג צווישען פראַנקרייך און דייטשלאַנד, אָבּער מיט דער גרעסטער פּעראינטערעסירונג קוקט מען אויף דער פּאָליטישער לאַגע אין פראַנקרייך ביי אונז אין פּוילען.

זינט דער וועלט-מלחמה, ווען פּוילען איז בעפרייט געוואָרען פון פרעמדען יאָך און איז ענטשטאַנען אַלס זעלבּסט-שטענדיגע פרייע רעפּובּליק, איז פראַנ-קרייך געווען איהר פערבינדעטע און מיטגעהאָלפען צו שיצען די פּוילישע אינטערעסען אויף'ן אינטערנאַציאָנאַלען באָדען.

דייטשלאַנד, ווי בעוואוסט, קען נישט פערגעסען דאָס וואָס פּוילען האָט נאָך דער מלחמה צוריק בעקומען די געבּי-טען וואָס האָבען געהערט צו איהר פון די פוריגע יאָהרען, און זענען לעצ-טענס געווען אָקופּירט דורך דייטש-לאַנד, און פון צייט צו צייט האָט זיך געהערט אַ שטים פון אַ דייטשען שטאָאַטסמאַן מיט פאָרוואורפען געגען פּוילען, איבּערהויפּט האָט זיך די דאָ-זיגע אַנטי-פּוילישע בעוועגונג אין דיי-טשלאַנד פערגרעסערט זינט דער דיי-טשער שאָוויניסט היטלער האָט בעקו-מען אַזאַ גרויסען איינפלוס אין לאַנד, אין וועמענס לאָזונג עס איז דאָס אָב-נעמען פון פּוילען די געבּיטען, וואָס זענען געווען אָקופּירט דורך דייטש-לאַנד, אָבּער די דאָזיגע אַלע אַלאַר-מען פון דייטשלאַנד האָבען קיינמאָל נישט געפונען קיין אָבּקלאַנג צווישען די גרעסטע וועלט-מלוכות וואָס זענען פערטרעטען אין פעלקער-בונד, און מען מוז צוגעבּען אַז אַ גרויסען פערדינסט האָט ביי דעם געהאַט פראַנקרייך, וועל-כע אַלס פערבינדעטע פון פּוילען און אַלס גרויס-מאַכט האָט שטאַרק געשיצט די גערעכטע פאָדערונגען פון פּוילען, און מיטגעווירקט, אַז די כלומרשטע פאָדערונגען פון די דייטשע שאָוויניס-טען וועגען ענדערען די פּוילישע גרע-ניצען זאָלען נישט גענומען ווערען אין בעטראַכט.

איצט נאָכדעם ווי די לינקע פּאַר-טייען האָבען אָבגעהאַלטען אַ זיעג בעת די פּאַרלאַמענט - וואַהלען אין פראַנקרייך, האָבען די דייטשען באַלד אויפגעהויבּען די קעפּ, און די פראַקציע פון די דייטש-נאַציאָנאַלע האָט שוין אַריינגעטראָגען אין רייכסטאַג אַ פּראָ-יעקט וואָס פאָדערט אויף די רעגירונג אַרויסצוטרעטען אויף'ן אינטערנאַציאָ-נאַלען פאָרום מיט אַ פאָדערונג צו רעווידירען די מזרח גרעניצען, און גלייכצייטיג צו אַנעקסירען די פריי-שטאָדט מעמעל.

געוויס איז פּוילען איצט גענוג שטאַרק, אַז זי זאָל זיך נישט אָבּשרע-קען פאַר אַ וועלכען ס'איז פּאָליטישען ווינטעל וואָס איז געוואָנדען געגען איהר גאַנצקייט, אָבּער דאָס וואָס גראָד איצט איז פאָרגעקומען אַ ענדע-רונג אין דער פראַנצויזישער פּאָליטיק, אין דעם לאַנד וואָס איז, ווי גע-זאָגט, פּוילען'ס פערבינדעטע, האָט געבּראַכט דערצו אַז אונזערע פּוילישע פּאָליטיקער האָבען זיך פערטראַכט וועגען דער געשאַפענער לאַגע, און די פּרעסע הערט נישט אויף מיטצוטיילען, אַז דער געוועזענער פּרעמיער פּראָפ. באַר-טעל איז גערופען געוואָרען קיין וואַר-שאַ ווייל עס קען מעגליך זיין אַז אין איצטיגען מאָמענט וועט מען געפוי-נען פאַר נויטיג אַדורכצופיהרען אַ ענדערונג אין דער רעגירונג כדי צו-צופּאַסען זיך צו דעם זיעג פון די לינ-קע אין פראַנקרייך, און די איינציגע פּאַסיגע פּערזאָן אויף אַדורכצופיהרען אַזאַ ענדערונג איז פּראָפ. באַרטעל.

זעלבּסטפערשטענדליך איז דאָס אַלץ נאָך אַ בלויזע פּאָליטישע שמועה, וועל-כע מען קען נישט זאָגען אויב זי האָט אַ וועלכע ס'איז בעדייטונג.—יעדענפאַלס הערשט אין די פּאָליטישע קרייזען פון לאַנד אַ געוויסע שפּאַנונג און מען וואַרט מיט אומגעדולד אויף די רע-זולטאַטען פון די בעראַטונגען וואָס קומען פאַר צווישען די העכסטע פּאָ-ליטישע פּערזענליכקייטען.

ד"ר וואָלפגאַנג פאָן ווייזעל אין טשענסטאָכאָוו.

לויט ווי מיר האָבען פריהער מיטגע-טיילט האָט מיטוואָך אָוונד בעזוכט אונזער שטאָדט דער בעוואוסטער רע-וויזיאָניסטישער פיהרער ד"ר וואָלפ-גאַנג פאָן ווייזעל פון א"י.

אויפ'ן באַהנהויף, מיטוואָך אָוונד האָבען איהם אָבּגעוואַרט פאָרשטעהער פון דער היגער רעוויזיאָניסטישער אָרגאַ-ניזאַציע און די יוגענד-אָרגאַניזאַציעס, אויך פון פרויען-פעראיין „עזרה“.

דער פאָרשטעהער פון בית"ר האָט אָבגעגעבען דעם ראַפּאָרט און דורך דעם איינגעאָרדענטען שפּאַלער געהט אַדורך דער גאַסט אונטער די אויסרו-פען: „תל חי!“

פון באַהנהויף איז ער אָבּגעפאָהרען אין לאָקאַל פון די רעוויזיאָניסטען וואו ער האָט אָבּגעהאַלטען אַ בעראַטונג, וועלכע האָט זיך פערצויגען ביז דער שעה אויף ווען דער רעפעראַט איז געווען בעשטימט.

דער רעפעראַט א. ד. ט.: „די יעצ-טיגע ענגלישע וועלט-פּאָליטיק און איהר בעציהונג צו ארץ-ישראל“ איז געווען בעשטימט אין גרויסען זאַל פון קינאָ „טעלאָנניק“ אויף 9 אַ זייגער אָוונד, אָבּער צוליעב טעכנישע סבּות האָט זיך דער רעפעראַט אָנגעהויבּען מיט אַ שעה'דיגער פערשפּעטיגונג, 10 אַ זייגער.

דער גרויסער קינאָ-זאַל איז געווען געדיכט בעזעצט פון מענשען וואָס האָ-בען זיך גרופּירט פון פערשידענע שיכטען, איבּערהויפּט די ציוניסטישע יוגענד, אויך זענען געקומען פיעל ציוי-נים און מזרחים און דער עולם פער-זאַמעלטע איז געווען אַ פערשידענאַר-טיגער.

דער פּרעזעס פון דער היגער רעווי-זיאָניסטישער אָרגאַניזאַציע ה' אליהו איצקאָוויטש בעגריסט דעם גאַסט און ערטיילט איהם דאָס וואָרט און דער רעדנער בעוויזט זיך אויף דער טרי-בּונע אונטער אַפּלאָדיסמענטען פון די פערזאַמעלטע.

ד"ר וואָלפגאַנג פאָן ווייזעל האַלט אַ 3-שעה'דיגען רעפעראַט אין וועלכען ער ענטוויקעלט דעם הויפּט - געדאַנק פון רעוויזיאָניזם אין זייער קאַמף געגען דער אַלגעמיינער ציוניסטישער פּאָלי-טיק, ער רעדט ברייט אַרום די גאַנצע ענגלישע פּאָליטיק און איהר בעציהונג צו די אַראַבּער און מאַכמעדאַנער, און די צוהערער שטוינען פון זיינע אוי-סערגעוועהנליכע איבּערצייגענדע אַרגו-מענטען און הויך - פּאָליטישער וויסענ-שאַפט.

דער פּרעלעגענט ווייזט זיך אַרויס אַלס אויסערגעוועהנליך גלענצענדער רעדנער, וועלכער בעגייסטערט פּשוט די צוהערער. אין געוויסע מאָמענטען גיט ער צו פערשידענע פּאָליטישע עפּיזאָדען און אַנעקדאָטען וואָס רופען אַרויס ביי די צוהערער אַ געוויסע הייטערקייט.

מיט אַ בעזונדערער פערביטערקייט און אויפרעגונג רעדט ער וועגען די קאָמוניסטען, וועגען די רדיפות אויף יודען און יודישקייט אין סאָוויעט-רוס-לאַנד, און וועגען דער שעדליכער טע-טיגקייט פון קאָמוניזם אין ארץ-ישראל. דער קאָמוניזם – זאָגט ער – ברענגט דעם יודישען פאָלק מעהר שאָדען ווי אַלע גרויסע צרות און רדיפות וואָס דאָס יודישע פאָלק האָט אַמאָל אַדורכ-געלעבט.

ער רעדט מיט גרויס פּאַטאָס און התלהבות וואָס עס האַלט די אָנוועזענ-דע אין דער גרעסטער שפּאַנונג און פערענדיגט זיין רעדע מיט דער לאָ-זונג פון רעוויזיאָניסטישען פיהרער וו. זשאַבּאָטינסקי, וועלכער האָט גע-זאָגט, אַז ארץ-ישראל וועט אויסגעבּויט ווערען דורך 3 יודישע טראָפּענס. אַ ווייסער, אַ גאָלדענער און אַ רויטער טראָפּען. דאָס מיינט קודם-כל די שווייס-טראָפּענס פון די חלוצים, און דאַן אַ גאָלדענער טראָפּען — דאָס קאַפּיטאַל. און ווען דאָס אַלעס וועט נישט העל-פען מוז קומען דער רויטער טראָפּען — דאָס בלוט, די יודישע אַרמעע, וועל-כע מוז עראָבּערען דאָס לאַנד.

די 3 שעה'דיגע רעדע האָט געמאַכט אויף אַלע צוהערער אַ אומגעהויער גרויסען רושם. און אויך זיינע פּאָליטי-שע געגנער האָבען אָנערקענט, אַז דאָס יודישע פאָלק מעג שטאָלצירען ווען עס פערמאָגט אַזעלכע איבּערגע-בענע און פעהיגע מענער.

אונטער שטורמישע אַפּלאָדיסמענ-טען און דער געזאַנג פון „התקוה“ פערלאָזט דער עולם דעם זאַל נאָך 1 אַ זייגער. און דער גאַסט פאָהרט אָבּ 2 שעה שפּעטער מיט'ן שנעל-צוג קיין ווילנא.

Ogłoszenie.

Podaje się do wiadomości zainteresowanych, że 14 maja b. r. upływa termin zapłaty pierwszej raty dopłat wodoc. kanal. za rok 1930|31 (1|6 całej należytości).

Niezapłacenie pierwszej raty w oznaczonym terminie spowoduje natychmiastowe ściągnięcie w drodze egzekucji całej należytości wraz z odsetkami.

Tymczasowy Zarząd
m. Częstochowy
Wodociągi i Kanalizacja

Dnia 10 maja 1932 r.

POSZUKUJĘ

kilkunastopokojowego lokalu w śródmieściu

Oferty do redakcji pod „zaraz“.

(7

די ענטלאָפענע.

ראָמאַן פון יודישען לעבען אין דייטשלאַנד אין 18-טען יאָהר-הונדערט.

פון י. איזאַקזאָהן.

(פאָרטזעצונג)

אַלע שטוב-מענשען ביי יעקב משה'ן זענען געווען אַזוי שטאַרק פערנומען מיט די פאָרבּרייטונגען צו די תנאים, אַז קיינער האָט נישט געלעגט קיין אַכט אויף דער כלה און קיינער האָט נישט בעמערקט ווי זי געהט אַרום דעם גאַנצען טאָג פערטראַכט. זי עסט נישט און שלאָפט נישט און דאַריבּער זעהט זי אויס שרעקליך בלאַס און מאַכט דעם איינדרוק פון אַ קראַנקע.

ערשט דעם אָוועגד פאַר'ן תנאים-טאָג, ווען די שניידערין האָט אָבּגע-בּראַכט פאַר חנה'לען דאָס זיידענע קלייד, וואָס איז פאַר איהר גענייט גע-וואָרען ספּעציעל אויף די תנאים, און ווען חנה'לע האָט זיך אָהן שום אינ-טערעס דאָס פערכטיגע קלייד צוגע-מאָסטען, אַזוי ווי די גאַנצע זאַך וואָלט איהר גאָרנישט אָנגעהערט, — ערשט דאַמאָלס האָט איהר מוטער צופעליג בעמערקט ווי שלעכט חנה'לע זעהט אויס, און ווען די שניידערין איז אָוועק האָט זי די מוטער געפרעגט זעהר צער-טליך:

פאַרוואָס זעהסטו עפּיס אַזוי שלעכט אויס קינד?

וואָס פעלט דיר איין מאַמעשי—האָט חנה'לע געענטפערט און דאַביי זיך בעמיהט איינצוהאַלטען איהר אויפרעגונג.

איך זעה אַז דו געהסט אַרום טאָכ-טערשו עפּיס נישט מיט אַלעמען, און איך האָב דיך שוין פיעל מאָל געוואָלט וועגען דעם פרעגען, אָבּער איך בין אַזוי פערנומען מיט די תנאים.

חנה'לע האָט זיך נישט געקענט איינ-האַלטען, זי האָט אַרויסגעלאָזט אַ גרויס געוויין און איז אַרויס פון צימער.

די מוטער איז איהר נאָכגעלאָפען און זי צוריק אַריינגעפיהרט. איהר מו-טער-האַרץ האָט געפיהלט ווי ווייט איהר איינציגע טאָכטער ליידט. זי האָט זי געוואָלט בערוהיגען, אָבּער זי האָט קיין ווערטער נישט געהאַט, און זע-הענדיג דעם קוואַל פון איהר קינד זע-נען אויך דער מוטער די אויגען נאַס געוואָרען פון טרעהרען און אַזוי האָט געדויערט אַ געוויסע צייט ווען מוטער און טאָכטער זענען געזעסען שטיל-שווייגענד.

ענדליך האָט די מוטער געזאָגט:

איך פערשטעה דיך טייער קינד, איך ווייס אַז דו ביזט נישט צופרידען פון דעם שידוך, אָבּער איך מוז דיר זאָגען אַלס מאַמע אַז דו טהוסט אַ גרויס נאַ-רישקייט. דו מוזט פערשטעהן, אַז אַ יונגערמאַן, וואָס איז אַ עילוי און אַזוי פעהיג צום לערנען, קען ער אויך ווע-רען אַ וויכטיגער מאַן אין אַנדערער וועלטליכער בילדונג און דו ווערסט זיך געוויס נישט האָבען מיט איהם צו שע-מען. בעזונדערס זענען מיר דאָך יו-דען און דו אַלס עהרליכע יודישע טאָכ-טער מוזט וויסען אַז דער עיקר איז דאָך פאַרט דאָס יודישקייט, און דו ווייסט גאַנץ גוט אַז אַלע מיידלעך פון פראַנקפורט זענען דיך מקנא מיט דעם וואָס דו בעקומסט אַזאַ גרויסען געלע-רענטען פאַר אַ חתן.

עס איז שווער צו זאָגען וואָסערע ווירקונג די מוטערס ווערטער האָבען געהאַט אויף חנה'לען, אָבּער קענטיג האָט זי זיך עטוואָס בערוהיגט, ווייל זי איז צוגעגאַנגען צו דער מוטער, האַרציג זי געקושט און געזאָגט:

איך ווייס ליעבע מוטער אַז דו האָסט מיך ליעב און דו ביזט נאָר אויסען מיין גליק, איך טהו זעהר נישט ריכ-טיג וואָס איך פערשאַף דיר קרענקונג, אַלזאָ איך זאָג דיר צו, אַז איך וועל אַלץ פאָלגען וואָס דו און דער ליבער פאָטער וועט מיך הייסען, און איהר קענט גאַנץ רוהיג זיין.

חנה'לע האָט די ווערטער זאָגאַר גע-רעדט מיט יאוש און פערצווייפלונג, אַזוי ווי זי וואָלט רעזיגנירט און עס איז נישט קיין אונטערשיד וואָס עס וועט זיין, אָבּער די מוטער איז געווען צופרידען פון איהר ערקלערונג און זי האָט מיט אַ רוהיג געוויסען פערלאָזט דאָס צימער און זיך נאָך מיט מעהר פלייס גענומען גרייטען צו די תנאים.

.6

די תנאים ביי ר' יעקב משה'ן פון זיין איינציגער טאָכטער זענען געווען זעהר פיין און רייך איינגעאָרדענט.

אַלע גרויסע צימערן וואָס זיין וואוי-נונג האָט פערנומען זענען געווען העל בעלויכטען, איבּעראַל זענען געשטאַנען די פיינסטע עסענוואַרג און געטראַנקען, עס האָבען זיך געפונען אַלס געסט קו-דם-כל די פאָרנעהמסטע און חשוב'סטע יודען פון פראַנקפורט, די גרעסטע לומ-דים מיט'ן רב אין דער שפּיץ, אויך אַלע מיטגלידער פון דער קהלה און פון ראַבּינאַט. אויך זענען געווען פער-בעטען פיעל בחורים אַלס חברים פון חתן.

אין אַ בעזונדער צימער האָבען זיך געפונען די קריסטליכע געסט, דאָס זע-נען געווען הויכגעשטעלטע פערזענליכ-קייטען פון פראַנקפורט, מיט וועלכע יעקב משה איז געשטאַנען אין גע-שעפטליכע בעציהונגען, אויך זענען געווען פערבעטען עטליכע לעהרער פון דער שולע אין וועלכער חנה'לע האָט געלערנט. דאָס האָבען זיי מיט זייער קומען צוגעטיילט יעקב משה'ן אַ גרוי-סען כבוד, ווייל צו קיין אַנדערן יוד וואָלטען זיי נישט געגאַנגען, און פאַר די דאָזיגע קריסטליכע געסט איז גע-ווען סערווירט אַ בעזונדערער טיש, מיט ספּעציעלע מאכלים ווי עס פּאַסט פאַר אַזעלכע הויכגעשטעלטע געסט.

דער חתן איז געזעסען אוי-בענאַן ביים רב, ער איז געווען גע-קליידעט אין די נייע מלבּושים וואָס יעקב משה האָט פאַר איהם געלאָזט מאַכען אָבּער דאַביי איז געווען צו בעמערקען, אַז ער האָט אויף די נייע מלבּושים קיין אַכט נישט געלעגט, דער ישיבה-בחור איז נעווען ווי צומישט פון דעם גאַנצען טאַראַראַם וואָס ווערט געמאַכט אַרום איהם און ער איז גע-ווען בעשעפטיגט מיט דער דרשה וואָס ער דאַרף זאָגען אויף דעו תנאים אין דער אָנוועזענהייט פון די גרעסטע לומדים פון פראַנקפורט.

חנה'לע, די כלה, האָט געטראָגען אַ זעהר שעהן זיידען קלייד און טראָץ דעם וואָס זי איז געווען זעהר בלאַס און געהאַט דעם אויסזעהען פון אַ קראַנקע איז זי געווען אויסערגעוועהנ-ליך שעהן אין אַלע אויגען, זאָגאַר פון די פרומסטע יודען זענען געווען גע-וועגדעט צו איהר.

יעקב משה מיט זיין פרוי האָבען זיך געבאָדען אין גליק פון דעם וואָס זיי האָבען ענדליך זוכה געווען צו שרייבען תנאים מיט זייער איינציג קינד און זיך בעמיהט מיט אַלע מעג-ליכקייטען אַז די געסט זאָלען זיין צו-פרידען און קיינעם זאָל נאָכנישט פעה-לען.

נאָכדעם ווי מען האָט אַדורכגעפיהרט די צערעמאָניע פון לעזען די תנאים האָט געהילכט פון די מזל-טוב געשריי-ען און מען האָט צובּראָכען טעלער ווי דער מנהג איז, און דאַן האָט דער חתן געהאַלטען אַ דרשה בעת וועלכע אַלע זענען געווען שטיל, דאָס איז געווען אַ גרויסער פּלפּול, אין וועלכען ער האָט אַרויסגעוויזען זיין גרויס חריפות און בקיאות און נאָכדעם ווי ער האָט גע-ענדיגט איז פאָרגעקומען אַ לענגערער ויכוח צווישען די אָנוועזענדע לומדים, וועלכע האָבען אַלע אָנערקענט אַז די דרשה איז געווען אַ מייסטערשטיק און דער רב האָט אויסגערופען:

וואויל איז דיר יעקב משה און דיין טאָכטער, אַז איהר האָט זוכה געווען צו בעקומען אַזאַ כלי מפואר און איך בין אייך מבטיח, אַז ער וועט זיין אַ גדול בישראל.

די קריסטליכע געסט אין צווייטען צימער האָבען אויך געהערט די דרשה פון וועלכער זיי האָבען זעלבּסטפער-שטענדליך גאָרנישט פערשטאַנען, אָבּער זעהענדיג די בעגייסטערונג וואָס הערשט צווישען די יודישע געסט האָבען זיי געזאָגט צו יעקב משה'ן:

ווייזט אויס, אַז דו האָסט זיך אויס-געוועהלט אַ גאָר גרויסען קענער אין די יודישע ענינים.

יאָ, מיינע הערען, האָט יעקב משה געענטפערט גרויסמוטיג, דער הינער רב האָט מיר פערשפּראָכען אַז דער חתן וועט אַמאָל זיין דער גרעסטער רב צווישען יודען.

חנה'לע איז געזעסען די גאַנצע צייט ווי אין חלום, ווען זי האָט פלעגמאַטיש געענטפערט אויף די וואונשען וואָס זע-נען איהר געגעבען געוואָרען פון אַלע זייטען האָבען אַלע אָנגענומען אַז דאָס איז ווייל זי שעהמט זיך, אָבּער ווייל זי איז איבּערגליקליך, זי האָט זיך ווי אויפגעכאַפּט פון שלאָף, ווען דער פאָ-טער האָט איהר געזאָגט אַז זי דאַרף זיך בעווייזען פאַר די קריסטליכע געסט און אַריינגעהן אין זייער צימער.

זי האָט נישט געקענט ענט-זאָגען דעם פאָטער, וועלכער האָט זי גענומען אונטער'ן אָרעם און איז מיט איהר אַריין אין צימער, וואו עס האָ-בען זיך געפונען די קריסטליכע געסט און די לעהרער פון דער שולע, וואו זי האָט געלערנט. (פאָרטז. קומט).

אויף דער שויס פון דער נאטור.

שטענדיג, ווען עס קומט אן דער פריהלינג, וועקען זיך אין הארצען נייע האפנונגען, טיעף אין דער נשמה לאקט עפיס א אונבעוואוסט געפיהל צו דער נאטור, צו דער זון.

איבערהויפט איז דאס געפיהל זעהר שטארק ביי אונז שטאדט-מענשען, וועלכע זענען תמיד צווישען די מויערען פון דער גרויסער שטאדט און ווען עס קומט דאס ערשטע ווינטעל, ווילט זיך זיין אויפ'ן פעלד, אין וואלד, בעהאלטען זיך אויף דער שויס פון דער נאטור.

נישט יעדער האט אבער די מעגליכקייט עס אויסצופיהרען, ווארום אוועקפאהרען אויף עטליכע טעג איז פערבינדען מיט הוצאות און דערביי דערגרייכט מען נישט דעם ציעל. אנדערש קען אבער דערגרייכט ווערען, ווען דאס ווערט געטהון קאלעקטיוו, צוזאמען מיט א געזעלשאפט, וועלכע האט אנ'אויסגעארבייטען פראגראם און צייכענט אן די ליניע פון דעם אויספלוג.

אין אויסלאנד עקזיסטירען אזאלכע טוריסטישע געזעלשאפטען, וואס מאכען אויספלוגען יעדען שבת, וועלכע דויערען ביז זונטאג שפעט אין דער נאכט. דארט איז עס א גאנץ נאטירליכע זאך. די גאנצע פאמיליע, וואס בעשטעהט פון עטליכע פערזאן פאקען איין די כלים, נעמען מיט עסען און וואנדערן אוועק אויף דער שויס פון דער נאטור, וואו זיי בלייבען די גאנצע פרייע צייט.

אויך אין פוילען זענען לעצטענס געשאפען געווארען געזעלשאפטען פאר טוריסטיק, וועלכע פיהרען זייער טעטיגקייט אויף דעם דאזיגען געביעט און האבען אין משך פון זייער עקזיסטענץ אויפגעשטעלט א רייהע טוריסטען-הייזער אין פערשידענע געגענדען פון לאנד.

דעם דאזיגען ביישפיעל האט נאכגעטהון די יודישע געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט, וואס איז געגרינדעט געווארען מיט 5 יאהר צוריק און האט געעפענט עטליכע אבטיילונגען אין פערשידענע שטעדט אין פוילען, ווי אויך ביי אונז אין טשענסטאכאוו.

די אויפגאבע פון דער יודישער געזעלשאפט איז אויסער צו מאכען אויספלוגען און זיך בעקענען מיט די היסטארישע ערטער פון פוילען, אויך צו זאמלען עטנאגראפיש מאטעריאל פון ריין יודישע שאפונגען.

אזוי געפונען זיך אין דער היגער אבטיילונג פאטאגראפיעס פון אלטע שוהלען, חפצים אז"וו. אויך זענען פארגעקומען צעהנדלינגער אויספלוגען אין נאהנטע און ווייטע געגענדען, ווי למשל: אויצוב, פויזען, ווארשא, פאדזאמטשע, דזיאלאשין, בעסקידען, פשעדבארזש, גארזשקאווסקיע בערג (הינטער יאנוב) א"א.

די דאזיגע אויספלוגען האבען געמאכט א קאלאסאלען איינדרוק אויף די טוריסטען, וועלכע האבען געהאט אויסערגעוועהנליכע גוטע איינדריקען און איבערלעבענישען.

אויסערדעם עקזיסטירט ביי דער געזעלשאפט א ספעציעלע יודישע אבטיילונג, וואס שטעהט אין אנ'ענגע פערבונדונג מיט'ן י. וו. א. וואו זי שיקט מאטעריאלען.

לעצטענט לעבט אבער די דאזיגע געזעלשאפט איבער א קריזיס. די מיטגלידער האבען נישט קיין פערשטענדניס פאר די וויכטיגע ציעלען פון דער אינסטיטוציע און עס איז געווען א געפאהר, אז די געזעלשאפט זאל ליקווידירט ווערען.

האבען זיך עטליכע טיכטיגע מיטגלידער פון דער פערוואלטונג, פאר וועלכע די אידעע פון לאנדקענטשאפט איז וויכטיג און האבען בעשלאסען די געזעלשאפט ווייטער אויפצולעבען, רופען די יודישע געזעלשאפט, איבערהויפט די יוגענד, אז זי זאל נעמען אנ'אקטיווען אנטייל אין דער ארבייט און דאס איז טאקי דער ציעל פון די דאזיגע שורות, וועלכע איך שרייב אויף.

איך בין געווען ביים גרינדען פון דער דאזיגער אינסטיטוציע, כ'האב אבסערווירט איהר גאנצע טעטיגקייט, מיטגעלעבט אלע פריידען און ליידען איהרע און בין געקומען צו דער איבערצייגונג, אז עס וואלט געווען א גרויסער פערלוסט ווען די טשענסטאכאווער יוגענד זאל נישט שענקען די געהעריגע אויפמערקזאמקייט די ציעלען און אויפגאבען פון דער דאזיגער אינסטיטוציע.

די יודישע געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט איז אויסער דעם, וואס זי בעקענט איהרע מיטגלידער מיט די אלע מערקווירדיגקייטען פון אלטען פוילען, וועלכע פיהרט ארויס איהרע מיטגלידער אויף דער שויס פון דער נאטור, וועלכע ווייזט זיי דאס שעהנע, די פרייע ברייטע וועלט מיט איהרע הערליכע נאטור - אוצרות, לערנט זי אויך איהרע מיטגלידער דעם הומאניטארען בעגריף פון צוזאמענלעבען אין קאלעקטיוו די חבר'שע פריינדליכע בעציהונגען פון מענש צו מענש, דאס זארגען פון איינעם פאר אלע און אלע פאר איינעם.

א זעלטענע ערהאבענע אידעע, מען דארף נאר די דאזיגע אידעע בעקליידען מיט א לבוש מיט א גוף און דאס וועט נאר זיין דאמאלס, ווען די יודישע יוגענד וועט דאס פערשטעהן און מאסענווייז זיך פערשרייבען אין דער דאזיגער געזעלשאפט און זי פאקטיש אונטערשטיצען, אז די דאזיגע רייןמענשליכע אידעע פון דער געזעלשאפט זאל קענען פערווירקליכט ווערען.

דער פריהלינג איז געקומען און אייער אויפגאבע איז אקטיוו אנטייל צו נעמען אין דער ארבייט פון דער לאנדקענטשאפט אין טשענסטאכאוו, וועלכע האט אנגעצייכענט א רייכען פלאן פאר איהר ארבייט.

אין דער אונטערשטיצונג פון די מיטגלידער ליגט אין א גרויסער מאס די ארבייט און דער אויפטהו פון דער געזעלשאפט צום יעצטיגען פריהלינג.

ש. פראנק

מרדכי קויפמאן.

די ענטוויקלונג פון יודישען טעאטער.

— 3. —

די ערשטע קאמעדיע אויף יודיש א. נ. „לייכטזין און פרעממעלייא", אין וועלכער עס זענען שוין געמאכט געווארען בעמיהונגען אבצושפיגלען דאס מאדערנע יודישע לעבען אין דייטשלאנד, האט זיך בעוויזען ביים סוף פון 18-טען יאהרהונדערט, געשריבען דורך דעם בעריהמטען משכיל און אינספעקטאר פון דער קעניגליכער ווילהעלם-שולע אין ברעסלוי אהרן וואלפסזאן. א סך פריהער פאר איהם האבען יודען דראמאטורגען שוין זיך אויסגעצייכענט אויף פרעמדע דראמאטישע פעלדער און געשריבען וועגען ארומיגען לעבען אין די שפראכען: רוסיש, פראנצויזיש, דייטש, איטאליעניש א"א; אויך אין העברעאיש האבען זיך פריהער אנגעהויבען דרוקען א גאנצע רייהע דראמען אריגינעלע און איבערזעצונגען מיט א ליטערארישען אינהאלט גענומען פון היסטארישען און געגענווערטיגען שטאף, אבער וואלפסזאן איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט געמאכט דעם פרוב צו שילדערן דאס מאדערנע יודישע לעבען אויף מאמעלשון, וואס איז נאך דאן געווען ביי די משכילים טריפה חזיר. ער האט עס אבער נישט אזוי ווייט געטהון אויס ליעבע צו יודיש, ווי אויס שנאה צום פאנאטיזם, וועלכען ער האט שטארק בעקעמפט ריכטענדיג זיך לויט'ן פרינציפ: „דער ציעל הייליגט די מיטלען".

וואלפסזאן ווערט פעררעכענט אלס איינער פון די גרעסטע פילארען פון דער השכלה פון משה מענדעלזאהנ'ס חדר. ער האט געמיינט, אז אלע צרות און אומגליקען נעמען זיך נאר דערפון, וואס יודען זענען פאנאטיקער, נישט געבילדעט, נישט אייראפעאיש—און ווען זיי וועלען נאר זיין „היה אדם בצאתך ויהודי באהליך", וועט די אומזיסטע שנאה פון די ארומיגע פעלקער צו די יודען אויפהערען, וועלען זיי קענען ווערען גלייכבערעכטיגטע בירגער אין די לענדער וואו זיי וואוינען.

די משכילים האבען נישט געקארגט קיין מיה און אנשטרענגונג אום זייער ציעל צו דערגרייכען. עפעס א שגעון האט זיי אלעמען ארומגעכאפט און מיט דעם גאנצען ברען און אייפער האבען זיי זיך געווארפען אויפ'ן אלטען יודישען לעבענס-שטייגער, כדי עס מיט'ן ווארצעל צו ענדערן און אייראפעאיזירען, אין וועלכען זיי האבען געזעהן פאר'ן יודענטום די איינציגע גאולה.

די רעזולטאטען פון אזא מין שגעון-ארבייט האבען אויף זיך לאנג נישט געלאזט ווארטען. עס זענען אדורך א צוויי-דריי דורות און מיט זייערע אייגענע אויגען האבען זיי נאך געזעהען דעם חורבן און פערנאכלעסיגונגס-פראצעס פון זייער נאר-וואס אנגעהויבענער ארבייט. א גרויסער טייל פון זייערע קינדער, ויעמען די יודישע אבשטאמונג האט געשטערט צו זייער לייכטער קאריערע האט זיך אויסגעשמד'ט און די איבריגע — זייענדיג ערצויגען אין פרייען גייסט, נישט בעזוכענדיג קיין חדר און בית-המדרש — זענען אויסגעוואקסען אלס א ווילד געוויקס, אלס גראבע עם-הארצים, אזוי אין יודיש - רעליגיעזער, ווי אין גייסטיגער הינזיכט, פאר וועלכע אלץ איז געווען כשר.

די אויפריכטיגע משכילים האבען דאן איינגעזעהען, אז אינ'ם דאזיגען בחפזונדיגען קאמף האבען זיי זיך אביסעל צו ווייט פערגאלאפירט און מען דארף זעהן די יוגענד צוריק ארויפצופיהרען אויפ'ן ריכט'גען וועג, אז זיי זאלען ערצויגען ווערען אינ'ם גייסט פון תורה און וועלטליכע בילדונג און איינס דעם צווייטען זאל נישט שטערען, נאר זאל שאפען די הארמאניע און סינטעזע פון דעם מין יודיש-וועלטליכען טיפ. אהרן וואלפסזאן האט די דאזיגע אויפגאבע געוואלט אדורכפיהרען.

אין זיין קאמעדיע „לייכטזין און פרעממעלייא" גיט ער טאקי איבער די שטימונגען און כאאס, וואס האט דאן געהערשט אויף דער יודישער גאס, דעם פערביטערטען קאמף, וואס האבען צווישען זיך געפיהרט די פאנאטיקער מיט די משכילים. ער האט געוואוסט, כדי צו קומען אין קאנטאקט מיט די ברייטע מאסען, מוז מען פאר זיי שרייבען אויף יודיש—און מיט איין שאס געוואלט כאפען צוויי האזען: פון איין זייט בעקעמפען דעם פאנאטיזם ביי יודען און פון דער צווייטער זייט—אנווייזען די יוגענד דעם ריכטיגען וועג. אין דער פיעסע ווערט פארגעשטעלט דער טיפ פון דעם פאנאטיקער אלס כלומרשט פרומער יוד, וועלכער איז אבער באמת א אויסוואורף, אין די שווארצסטע פארבען. די כונה פונ'ם מחבר איז געווען, אז די יודען זאלען פון דעם עפיס לערנען און זאלען זיך אראבנעמען א מוסר-השכל.

אין 19-טען יאהרהונדערט האבען זיך אויך אין רוסלאנד בעוויזען משכילים. וועלכע האבען אנגעהויבען שרייבען וועגען מאדערנעם יודישען לעבען אויף יודיש אין דער פארם פון דראמען, ראמאנען, ערצעהלונגען, לידער. דער ערשטער איז געווען דר. שלמה עטינגער, וועלכער האט אנגעשריבען די בעקאנטע מעלאדראמע „סערקעלע". די דאזיגע פיעסע, וועלכע איז געשריבען געווארען מיט איבער הונדערט יאהר צוריק (1825) איז פריי פון די אלטע פעטע גראבע וויצען און באנאליטעטען, אהן וועלכע א היינטיגע מעלאדראמע קען „גארנישט" אויסקומען. זי איז געשריבען אין א ריינער פארם און אין רעאלע שטריכען איבערגעגעבען די טיפען פון דער יודישער ווירקליכקייט.

ווי ווייט די דאזיגע פיעסע האט אויסגענומען ביי דער יודישער אינטעליגענץ בעווייזט דער פאקט, וואס אין יאהר 1862, ווען עס איז אנגעקומען אלס דירעקטאר פון דער זשיטאמירער ראבינער-שולע דער בעריהמטער משכיל און געלעהרטער חיים זעליג סלאנימסקי, האט זיין פרוי, א זעהר געבילדעטע, אין דעם זעלבען יאהר איינגעארדענט א פארשטעלונג פון דער זאך, וואס איז געשפילט געווארען מיט גרויס ערפאלג דורך די תלמידים פון דער ראבינער-שולע און די הויפט-ראלע „סערקעלע" האט געשפילט אברהם גאלדפאדען. אין זיין אויטאביאגראפיע דערצעהלט ער טאקי, אז דאס איז געווען דער ערשטער שטויס צו זיין שפעטערדיגער ארבייט אויפ'ן געביעט פון יודישען טעאטער.

ישראל אקסענפעלד און אברהם בער גאטלאבער פערנעמען די צוויי ווייטערע ערטער, וועלכע האבען צוגעטראגען די ערשטע ציגעל צום בנין פונ'ם יודישען טעאטער. אקסענפעלד איז בעקאנט פון זיינע פיעסען „דער ערשטער יודישער רעקרוט", „מאן, ווייב, שוועסטער און ברודער" א. א. אין וועלכע ס'ווערט מיט זעהר א רייכען מאטעריאל געשילדערט דאס דאמאלסדיגע יודישע לעבען. גאטלאבער איז בעקאנט פון זיין קאמעדיע „דאס דעקטוך", אין וועלכער ער שילדערט מיט זיין גאנצען סארקאזם די צביעות פונ'ם חסידיזם, וועלכע ער האט שטארק בעקעמפט. אין דערזעלבער צייט איז אויך אבגעדרוקט געווארען א קאמעדיע פון לודוויג לעווינזאן „די ווייבערשע קניפלעך", וועלכע איז אויך פארביג און רייך מיט געזונטען יודישען הומאר.

די אויבענדערמאנטע האבען געלעגט דעם טעארעטישען יסוד פאר'ן יודישען טעאטער. זיי האבען צוגעגרייט דעם באדען, האבען געקעמפט און איבערגעאנדערשט די גאנצע גייסטיגע סטרוקטור פונ'ם יוד, זיין וועלט-אנשויאונג, זיין בליק אויפ'ן לעבען. די פראקטישע זייט, ד. ה. געשלעפט און געצויגען דאס פובליקום אין טעאטער אריין—האט זיך אנגעהויבען מיט דער גאלדפאדען-תקופה.

וועגען דעם אין ווייטערדיגען קאפיטעל.

געטהון. מענשען זענען געשטאנען שעה'ן אויף דער גאס און קאמענטירט די אכזריות פון א מוטער, וואס איז אזוי „צארט" צום אייגענעם איינציגען זוהן.

די מוטער איז אבער נאכנישט בערוהיגט און יעדען טאג הערט זיך דארט קולות, וועלכע פערהילכען די גאס מיט געשרייען, וועה איז איהר, ער האט דאך איהר ס'לעבען גענומען.

זיי בעקלאגען זיך, אז די רייכע טעכטער פעראינטערעסירען זיך נישט מיט זייער קראנקע מוטער.

אט האב איך אייך ערשט דערצעהלט ווי אזוי א מוטער בעציהט זיך צו איהרע קינדער און באלד קומט מיר אויס צו דערצעהלען ווי אזוי קינדער בעציהען זיך צו זייער מוטער.

א מוטער, וועלכע האט עטליכע רייכע טעכטער איז קראנק, זי האט צובראכען א פיס און ליגט צו בעט. געוועהנליך וואוינט זי ביי אנ'ארימע טאכטער און די רייכע טעכטער, אזעלכע האט זי אויך, איינע האט זאגאר א גרויס געשעפט אין דער אלעע און דוכט זיך אויך א הויז, קומט נישט קיינמאל צו בעזוך צו איהר קראנקע מוטער און פעראינטערעסירט זיך נישט מיט איהר גורל.

דאס האבען מיר איבערגעגעבען די נאהנטסטע פון דער דאזיגער קראנקער פרוי און אויב איך שרייב נישט ארויס קיין נעמען איז עס דערפאר, ווייל איך טראכט, אז די שלעכטע קינדער וועלען זיך אנשטויסען וועמען איך מיין און וועלען זייער בעציהונג ענדערן, אנדערש וועל איך מוזען פערעפענטליכען נעמען, אזוי אז מען זאל וויסען ווי קינדער קענען זיין אכזריות'דיג צו א אייגענע קראנקע מוטער.

צי זענען טאקי אלע באלשעוויקעס יודען?

אזא איינדרוק האט מען ווען מען זעהט די פארשטעלונג „באלשעוויקי" אין היגען פוילישען טעאטער „קאמעראלני".

דאס האט געזאלט זיין א גאלאפארשטעלונג לכבוד דעם 3-טען מאי, שטעלט מען פאר, אז דער גאנצער מאכער ביי די באלשעוויקעס איז א יודישער קאמענדאנט, אנ'אפיציר.

און דער ארטיסט, (פיעקארסקי) וועלכער האט געשפילט די ראל האט איבערגעשארזשירט, ער האט געוואלט דעם יוד וואס בולט'ער ארויסווייזען, אזוי אז ביי די יודישע בעזוכער האט עס ארויסגערופען א ווידערגעפיהל.

דאס היגע פוילישע טעאטער ווערט דאך בעזוכט פון א גאר גרויסען טייל יודען, אויב נישט פון גרעסטען טייל און ווי מיר דאכט זיך, זענען די יודישע בעזוכער נישט קיין באלשעוויקעס, טא צו וואס זיי אקעגענטראגען אזא מתנה?

זיצענדיג אין טעאטער אויף „באלשעוויקי", בעקומט מען דעם איינדרוק, אז אלע באלשעוויקעס זענען יודען...

און צי איז דאס באמת אזוי?

וואו זענען די יודען?

די פראגע האב איך זיך געשטעלט אויפ'ן קאנצערט פון יאסעלע קאלאדני.

יאסעלע קאלאדני איז א גרויסער ארטיסט, ער אינטערפרעטירט א לידעל ווי נאך קיינער נישט ביז אהער. ער איז א קינסטלער אויף זיין געביעט, יעדעס לידעל האט געאטעמט מיט לעבען, אז עס איז געווען א פערגעניגען איהם צו הערען.

וואס קומט אבער ארויס, אז יוסף קאלאדני האט זיינע לידלעך פארגעטראגען כמעט פאר ליידיגע בענקלעך. האט מען געטראכט, כ'וויס דעם ערשטען אווענד האט מען אפשר נישט געוואוסט ווער ער איז, און טשענסטאכאווער יודען גלויבען נישט אויפ'ן ווארט. האט מען געטראכט, אז טאמער ווערט דער ערשטער אוועקט אויסנעמען וועט כאטש דער צווייטער אוועקט האבען ערפאלג, אבער צו אונזער שאנדע איז דער צווייטער אווענד נישט געווען קיין סך בעסער פון ערשטען.

און עס האט שטארק פערדראסען. עס האט זיך געפרעגט: וואו זענען די יודען?

די יודען האבען זיך אפילו אבגעזוכט צומארגענס אויף דער פארשטעלונג פון דער צעראנקע, אבער אויף אנ'אווענד פון אמת'ער עכט - יודישער קונסט זענען די יודען נישט געווען.

מיר בעגריסען.

דעם קינפטיגען זונטאג ווערט געפייערט דער 25 יעהריגער יובל פון דער היגער באנק ספולדזיעלטשי.

א גאנץ פערטיל יאהרהונדערט איז ווי די דאזיגע פינאנץ-אינסטיטוציע איז בעגרינדעט געווארען.

פיעל עפאכען האט זי אדורכגעמאכט. זי האט געהאט גוטע צייטען און נאכמעהר שלעכטע צייטען — אין דעם פעריאד פון דער מלחמה. און פונדעסטוועגען האט זי איבערגעטראגען אלץ און האט העלדיש, ממש מיט מסירות-נפש געדינט די אינטערעסען פון דער געדריקטער יודישער בעפעלקערונג.

זי האט געראטעוועט הונדערטער און טויזענדער יודישע קליינהענדלער און בעלי-מלאכות פון אונטערגאנג, זי האט ווי א געטרייע מוטער אבגעהיטען, אז איהרע קינדער זאל חס-ושלום נישט נעשעהן קיין עולה.

עס איז היינט א שווערע ביטערע צייט און פונדעסטוועגען בעמיהען זיי זיך אין די ראהמען פון די מעגליכקייטען ווייטער צו העלפען די מיטגלידער אין דער שווערער ביטערער נויט.

25 יאהר, אין לעבען פון דער וועלט איז עס גארנישט, אין לעבען פון א מענש איז עס א סך. און צו דעם 25 יעהריגען יובל בעגריסען מיר די דאזיגע אינסטיטוציע און מיר ווינשען איהר אריכת ימים, זאל זי ווייטער ציהען דעם פאדים, זאל זי זיין דער דאזיגער בריק, וואס זאל אדורכפיהרען די יעניגע, וואס נויטיגען זיך אין א רעטונג כדי צו דערפיהרען בשלום זייער לעבענס-וועג.

געבענטש זאלען זיין די הענד פון די בויער און פון די, וועלכע האבען מיט זייער געלד און ענערגיע, מיטגעהאלפען צו דער ענטוויקלונג פון דער דאזיגער אינסטיטוציע.

מיר בעגריסען.

„ולמלשינים אל תהי תקוה".

וועגען דער נאטיץ פון יענע וואך אונטער דעם אויבענדערמאנטען קעפיל, בעהט מיך דער פעראינטערעסירטער זוהן צו בערעכטיגען, אז מען האט מיך שלעכט אינפארמירט. נעמליך, אז דער פאטער איז געקומען קיין טשענסטאכאוו און די איבריגע זוהן האבען זיך נישט [illegible] נישט געקאנט זיך מיט איהם פערנעמען, נאר א דאנק טאקי איהם איז דער פאטער בעזארגט געווארען און איבערהויפט איז ער דער איינציגער זוהן, וואס אינטערעסירט זיך מיט'ן גורל פון זיין אלטען פאטער.

טהו איך איהם דאס צוליעב און בעמערק דערביי, אז ולמלשינים צו די וועלכע האבען מלשין געווען אויף דעם זוהן, וועלכער איז נישט שולדיג, אל תהי תקוה...

לויתן

דער ערשטער יודישער פינאנץ-אנשטאלט אין טשענסטאכאוו.

(צום 25-טען יובל פון דער היגער באנק ספולדזיעלטשי).

מיר האבען שוין מיטגעטיילט, אז זונטאג, דעם 15 ד. ח. פייערט די היגע יודישע באנק ספולדזיעלטשי דעם 25-יעהריגען יובילעאום פון איהר עקזיסטענץ, און צוליעב דער אונגעהויערער וויכטיגקייט פון דער דאזיגער אינסטיטוציע וועלען מיר איבערגעבען אייניגע זעהר אינטערעסאנטע פרטים פון איהר ענטשטעהונג און טעטיגקייט.

אין יאהר 1907 איז געגרינדעט געווארען די „טשענסטאכאווער יודישע לייה און שפאר-קאסע" דורך די גרינדער ה"ה: בערנארד העלמאן, יוזעף אימיך, שמואל גאלדשטיין, ד"ר וולאדיסלאוו זאקס, מארקוס העניג און מאקס גאלדשטיין (שפעטער זענען אויך צוגעקומען אלס אקטיווע טהוער די ה"ה סטאניסלאוו הערץ און י. ב. מייטליס.

דאס ערשטע גרונד-קאפיטאל פאר דער אינסטיטוציע איז געבארגט געווארען אין דער היגער אבטיילונג פון דער ווארשאווער האנדעלס-באנק אין דער סומע פון 3000 רובל און דאביי האט צו דער רעוויזיאנס-קאמיסיע פון דער קאסע געהערט דער יעצטיגער דירעקטאר פון דער היגער האנדעלס-באנק ה' יוזעף נאווינסקי.

א דאנק דעם וואס אין דער שפיץ פון דער קאסע זענען געשטאנען די אנגעזעהענסטע און איינפלוסרייכסטע מענשען פון אונזער שטאדט האט זיך די באנק זעהר שנעל ערווארבען דעם פולסטען צוטרוי פון דער היגער יודישער געזעלשאפט, וועלכע האבען זיך פערשריבען אלס מיטגלידער און איהר פערטרויט זייערע קאפיטאלען, וועלכע זיי האבען לאקירט אין דער באנק.

ווי ווייט די באנק האט זיך ענטוויקעלט אין די ערשטע 7 יאהר פון איהר עקזיסטענץ, בעווייזט דער בילאנס פון יאהר 1914, וועלכער שטעלט זיך פאר אין דער ציפער פון אקטיווע און פאסיווע יעדע אין דער הויך פון 301.200 רובל, לויט פאלגענדען: אקטיוו: באאר 2000 ר', ליסטעס 10.000 ר', דעפאזיטען אין דער ריגער און ווארשאווער האנדעלסבענק 120 טויזענד רובל, פערטיילטע הלוואות 168.000 ר', פערשידענע אינוועסטיציעס 1200 רובל, צוזאמען 301.200 ר.

פאסיוו: אודזיאלען 50.000 ר', ריוח פון 5 יאהר א 2.000 ר' (די ערשטע 2 יאהר איז די דיווידענד אויסגעצאהלט געווארען) 10.000 ר', רעזערוו אויף אונטערשטיצונגען פאר האנדווערקער 500 ר', פערשידענע איינפלוסען 700 ר' און וואקלאז'ען 240.000 ר. צוזאמען 301.200 ר.

מיט'ן אויסברוך פון וועלט-קריעג אין יאהר 1914 האט זיך געפונען אין דער קאסע ס"ה 2000 ר', וועלכע מען האט געגעבען אויסשליסליך רעזערוויסטען, וואס זענען איינגעצויגען געווארען אין מיליטער. און אזוי ווי די סומע האט נישט געקלעקט, האט ה' בערנארד העלמאן געבארגט 1200 רובל, וועלכע ער האט עטליכע חדשים שפעטער אבגענומען מיט „באנעס".

אזוי ווי די 2 גרויסע בענק אין אונזער שטאדט האבען זייערע מיטגלידער אויסגעצאהלט נאר 50 ר' א חודש, האט די יודישע באנק געבארגט געלד אויף די דאזיגע באנק-ביכלעך און עמעריטור-ביכלעך אויף וועלכע זי האט פערבארגט ביז 12 טויזענד רובל, וואס עס איז דאן געווען א קאלאסאלע סומע און האט פיעל מענשען פאקטיש דערהאלטען ביים לעבען און עקזיסטענץ, דאס איז געזוען א זעהר גרויסע און וויכטיגע אקציע.

אין יאהר 1917 האט די פערוואלטונג פון דער קאסע זיך געווענדעט אין רוסישען מיניסטעריום וועגען אויסצאהלען די סומעס, וואס עס קומט אויף די שפאר-ביכלעך פון דער רוסישער מלוכה-באנק, אבער דאס איז געווען אהן ערפאלג.

אט אזוי האבען אויסגעזעהן די ערשטע 7 פעטע יאהר און די וויי'טערע 7 מאגערע יאהר פון דער באנק-טעטיגקייט. ערשט אין יאהר 1921 האט די באנק בעניי'ט די טעטיגקייט מיט'ן נייעם נאמען „טשענסט. באנק ספולדזיעלטשי".

אזוי פיהרט די דאזיגע באנק איהר נארמאלע טעטיגקייט אין אונזער שטאדט אויף דעם געביעט זינט דעם יאהר 1921 און מען מוז אנערקענען, אז די פערוואלטונג, וואס שטעהט אין דער שפיץ, איבערהויפט אייניגע פערוואלטונגס-מיטגלידער, וואס ארבייטען אקטיוו זינט איהר ענטשטעהונג האבען זעהר פיעל געלייסטעט און לייסטען ביז'ן היינטיגען טאג לטובת דער דאזיגער וויכטיגער אינסטיטוציע און לטובת דער היגער יודישער בעפעלקערונג וואורום עטליכע יאהר נאך דער מלחמה איז דאס אלץ נאך געווען די איינציגע יודישע באנק אין אונזער שטאדט וואס איז געשטאנען צום דיענסט פון די יודישע קליינהענדלער און בעלי-מלאכות.

אין די באנק-קרייזען ווערט אויך שטענדיג דערמאנט צום גוטען דער ה' יוסף שמעון קאבלינץ, וועלכער האט אין א קריטישער צייט נאך דער מלחמה געבארגט עטליכע טויזענד מארק פון ה' יוסף פעטער פון ברעסלוי, וועלכע ער האט געבארגט אהן צינזען אויף א לענגערע צייט און דערמיט געטהון א גרויסע טובה.

מיר האבען היינט צו טאג אין אונזער שטאדט עטליכע יודישע געזעלשאפטליכע בענק וועלכע זענען אונז זעהר טייער, אבער די באנק ספולדזיעלטשי איז, ווי מיר האבען שוין געשריבען, די פיאנערין, די ערשטע וואס האט געלעגט דעם גרונדשטיין פאר'ן יודישען באנק-וועזען אין טשענסטאכאוו און צום יובל פון איהר 25-יעהריגער טעטיגקייט געבען מיר איהר אונזער הארציגסטע בעגריסונג, און וואונשען אז זי זאל וואס וויי'טער אלץ בעסער און ברייטער ענטוויקלען איהר טעטיגקייט לטובת דער היגער יודישער בעפעלקערונג.

בן חיים

וועגען הנחות פון פערלעגענעם אומזאץ-שטייער.

ווי בעקאנט איז לעצטענס פערעפענטליכט געווארען א פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטער וועגען הנחות ביים איינצאהלען דעם פערלעגענעם אומזאץ-שטייער (דז. או. נ. 34 פאז. 356). די דאזיגע פעראָרדנונג האט גרויסגערופען א שטארקע פעראינטערעסירונג אין די קרייזען פון די שטייער-צאהלער.

די פעראָרדנונג זעהט פאר, אז פאר די אלע שטייער-צאהלער, וועלכע וועלען ביז'ן 31 אויגוסט 1932 פרייוויליג בעצאהלען דעם פערלעגענעם אומזאץ-שטייער וועלכער איז ענטשטאנען פאר'ן 1 אפריל 1931, ווערען אנערקענט פאלגענדע פערגינסטיגונגען:

אויב דער פערלעגענער אומזאץ-שטייער וועט בעצאהלט ווערען ביז'ן 31 מאי 1932, וועט געגעבען ווערען א באניפיקאציע אין דער הויך פון גאנצע 50 פראצ. פון דער איינגעצאהלטער סומע.

אויב דער פערלעגענער שטייער וועט בעצאהלט ווערען ביז'ן 31 יולי 1932 35 פראצ. און די, וואס וועלען איינצאהלען די סומע ביז'ן 31 אויגוסט ד.י. וועלען געניסען פון א 25 פראצענטיגער באניפיקאציע. פון די אלע איינצאהלונגען וועט נישט גענומען ווערען קיין פראצענטען פאר דער פערשפעטיגונג.

די דאזיגע הנחות וועלען ווערען אנערקענט בלויז פאר די שטייער-צאהלער, וועלכע וועלען אין מאמענט ווען דער פערלעגענער שטייער וועט ווערען איינגעצאהלט, שוין האבען בעצאהלט דעם אומזאץ-שטייער, וואס איז ענטשטאנען נאכ'ן 31 מערץ 1931.

חוץ דעם זעהט פאר די פעראָרדנונג א וויי'טערדיגע הנחה, דהיינו: ס'וועט אבגעהאלטען ווערען די עקזעקוציע פון די פערלעגענע שטייערען פאר דער צייט ביז'ן 31 מערץ 1931 ביי די אלע שטייער-צאהלער, וועלכע וועלען אין טערמין ביז'ן 31 אויגוסט 1932 בעצאהלען דעם פערלעגענעם אומזאץ-שטייער וואס איז ענטשטאנען אין דער צייט פון 1 אפריל 1931 ביז'ן 31 מערץ 1932 ווי אויך דעם לויפענדיגען שטייער, וועלכען ס'פאלט אויס צו צאהלען אין דער צייט צווישען 1 אפריל 1932 און דעם 31 אויגוסט 1932; אלס תנאי שטעלט די פעראָרדנונג דאס פונקטליכע צאהלען פון דעם לויפענדיגען אומזאץ-שטייער פאר דער צייט נאכ'ן 31 אויגוסט 1932.

אין דעם פאל דארף, חוץ די פערלעגענע שטייערען, פאר דער צייט פון 1 אפריל 1931 ביז'ן 31 מערץ 1932 און אויך דעם לויפענדען שטייער, נאר בעצאהלט ווערען א צושלאג אין דער הויך פון א דריטעל פון די איינגעצאהלטע סומעס, וואס וועט פערערכענט ווערען אויפ'ן חשבון פון די פערלעגענע שטייערען פאר דער צייט ביז'ן 1 אפריל 1931 און דער פראצענט פון דעם פערלעגענעם שטייער וועט פערקלענערט ווערען ביז 6 פראצענט פון מאמענט ווען דער שטייער איז געווען צאהלבאר ביז'ן 31 מערץ 1921 און 12 פראצענט פון 1 אפריל ביז דער צייט ווען דער שטייער וועט בעצאהלט ווערען.

אין פאל ווען איינער פון די תנאים וועט בעצאהלט ווערען ביז'ן 31 יולי 1932 דער גאנצער פערלעגענער שטייער, סיי דער, וועלכער איז ענטשטאנען פאר'ן 1 אפריל 1931 סיי דער שפעטערדיגער, נלייך אויפגעמאהנט ווערען דורך אנ'עקזעקוציע און עס וועט גערעכנעט ווערען די שטראף פאר פערשפעטיגונג און 5 פראצ. עקזעקוציע-הוצאות.

ווייטער זעהט פאר די פעראָרדנונג פאלגענדע הנחה פון פערלעגענעם אומזאץ-שטייער פאר דער צייט ביז'ן 1 אפריל 1932 וועלען די עקזעקוציע-הוצאות בערעכענט ווערען בלויז אין דער הויך פון 3 פראצענט אנשטאט 5, אויב די שטייער-מאכט וועט נישט זיין געצוואונגען א צווייט מאל צוטרעטען צו די עקזעקוציע.

צום סוף פון דער פעראָרדנונג ווערט געזאגט, אז אלע דערמאנטע הנחות וועלען נישט אנגעווענדעט ווערען אויב די פערלעגענע שטייערען זענען ענטשטאנען צוליעב'ן אפטען שלעכטען ווילען פון די שטייער-צאהלער.

ווי מיר זעהען זענען די הנחות וועלכע עס ענטהאלט די פעראָרדנונג נוגע קודם כל בלויז די שטייער-צאהלער, וועלכע וועלען אין מאמענט, ווען דער פערלעגענער שטייער וועט ווערען איינגעצאהלט שוין האבען בעצאהלט דעם אומזאץ-שטייער, וואס איז ענטשטאנען נאכ'ן 1 אפריל 1931, ד. ה. אז די לויפענדיגע שטייערען וועלען מוזען זיין פריהער איינגאנצען בעצאהלט. נאר דאמאלס קענען קומען אין בעטראכט די צאהלונגען פון די פערלעגענע סומעס מיט'ן אנווענדען די געהעריגע באניפיקאציעס.

אט דער מאמענט, וועלכער איז אין דער פעראָרדנונג געשטעלט אלס תנאי קודם צו געניסען פון די פערגינסטיגונגען, איז געוויס צו ריגאריסטיש און שוואכט בעדייטענד אב די וויכטיגקייט פון די הנחה.

דער הויפט-געדאנק, וועלכער האט בעוואויגען דער פינאנץ-מאכט אייגפיהרען די הנחות, איז דאך געווען פון איין זייט דער שווערער עקאנאמישער קריזיס, דער ווילען צו פערלייכטערען די צאהלונגען פון די פערלעגענע שטייערן, כדי צו דערמעגליכען דעם שטייער-צאהלער זיך בעפרייען פון די אלטע שטייער משאות, און פון דער צווייטער זייט — צו זיכערען דער מלוכה-קאסע א דאנק די אנגעבאטענע הנחות, א גרויסען צופלוס פון שטייער-צאהלונגען, אין וועלכע זי נויטיגט זיך אזוי שטארק.

דער עקאנאמישער קריזיס האט אבער מיט ווייניגער זיך געלאזט פיהלען אין פאריגען און אין לויפענדיגען יאהר, ווי אין פריהערדיגען און צוליעב דער קריטישער לאגע זענען א סך פון די מיטעלע און גרעסערע אונטערנעמונגען געבליבען הינטערשטעליג מיט די לויפענדיגע שטייערען און די דאזיגע אונטערנעמונגען וועלען צום בעדויערען נישט קענען געניסען פון די וויכטיגערע באניפיקאציעס ביים איינצאהלען די פערלעגענע שטייערען אין משך פון די נאהענטסטע פאר חדשים.

כדי דעם דאזיגען בלויז אין דער פעראָרדנונג צו פערפולען, טרעטען צו די עקאנאמישע ארגאניזאציעס צו אנ'אקציע, וואס האט דעם צוועק אנצווייזען אויף דער וויכטיגקייט פון אנווענדען גרעסערע שטייערן הנחות אויך בנוגע די פערזאנען, וועלכע האבען צוליעב דער שלעכטער עקאנאמישער לאגע נישט געהאט לעצטענס די מעגליכקייט אינגאנצען אבצאהלען די שטייערען, וואס זענען ענטשטאנען נאך ד. 1 אפריל 1931.

דאס נעמען אין אכט די דאזיגע פאדערונג דורך די געהעריגע מאכט-אינסטאנצען וואלט נישט בלויז געווען א קאלאסאלע פערגרינגערונג פאר'ן פעראָרימטען סוחר, נאר ס'וואלט אויך גאנץ בעדייטענד פערגרעסערט די הכנסות פון דער מלוכה-קאסע, וועלכע ווערען איצט ערוואַרט צוליעב די געגעבענע הנחות ביים איינצאלען די פערלעגענע שטייערן.

מגר. י. ווארשאווסקי.

וואס געהערט, וואס געזעהן.

אונטער'ן צייכען פון קריזיס.

פערגאנגענעם פרייטאג איז פארגעקומען דאס איינשרייבען פון די קינדער אין די פאווישעכנע שולען.

די מוטער'ס, וועלכע האבען געדארפט אנגרייטען אויף שבת האבען געמאכט א שטיקעל הפסקה און געלאפען אין די שולע פערשרייבען זייערע קינדער, כדי זיי זאלען ענדיגען די שטודיום'ס, וואס עס קאן געבען א פאווישעכנע שולע.

כאראקטעריסטיש איז אבער, אז איינשרייבען זייערע קינדער זענען געקומען נישט בלויז די געשוואוירענע מיטגלידער פון די פאווישעכנע שולען, נאר אויך עלטערען, וואס זייערע קינדער האבען זיך ביז איצט געלערנט אין פריוואטע שולען ווי אויך אין די אנהויב קלאסען פון די היגע יודישע גימנאזיום'ס.

אויך איז געקומען א גרויסע צאהל עלטערען, וואס זייערע קינדער האבען געלערנט אין די יודישע וועלטליכע שולען, אז זיי זאלען פון נייעם שולאהר אן לערנען אין די פאווישעכנע שולען.

איך האב צווישען די עלטערען דערקענט אזעלכע, וואס געהען אן פאר גבירים, פאר הויז אייגענטימער און פונדעסטוועגען האבען זיי מורא, אז זיי וועלען נישט קאנען צאהלען קיין שכר למוד און פערשריבען זייערע קינדער אין דער פאווישעכנע שולע.

ס'פערשטעהט זיך, אז א סך נוצען אויס די געלעגענהייט פון אלגעמיינעם קריזיס און אנשטאט צו בעצאהלען שכר למוד, גיבען זיי אוועק די קינדער אין די אומזיסטע שולען. כווייס נישט צו מען דארף זיי טאדלען דערפאר אדער נישט, איך וויל נאר פערצייכענען דעם פאקט, אז דאס פערשרייבען די קינדער אין די פאווישעכנע שולען איז געלעגען אונטער'ן צייכען פון קריזיס.

דער גרויסער סכסוך.

פון א נישטיגען אינצידענט איז אויסגעבראכען א גרויסער סכסוך. וואס וועט זיך ענדיגען אין געריכט.

דער סכסוך איז צווישען די פערוואלטונג פון די עלעקטריע אבאנענטען מיט'ן יודישען רעדאקטאר פון דער פוילישער צייטונג „נאוויני".

און אנגעהויבען האט עס זיך צוליעב פאלגענדען אינצידענט.

אויף דער לעצטער פערזאמלונג פון די עלעקטריע אבאנענטען האט דער דעפוטאט פיעקארסקי געמאכט א פארוואורף די פוילישע פרעסע הלמאי זי האט איבערגעדריקט אנ'ארטיקעל פון א בעלגישע צייטונג, וואו עס ווערט געטאדעלט די האנדלונג פון די אבאנענטען.

דעם נאמען פון דער צייטונג, וואס האט געזאלט איבערדריקען דאס ארטיקעל פון דער בעלגישער צייטונג האט ער נישט דערמאנט, נאר די פערוואלטונג האט „פערשטאנען", אז דאס ארטיקעל איז אבגעדריקט געווען אין דער „נאווינע".

האט זיך בעוויזען אין היגען „גאניעץ" אנ'אפענער בריעף פון דער פערוואלטונג, וואו די „נאווינע" ווערט בעפאלען און עס ווערט אויך נישט געשוינט איהר רעדאקטאר.

ווייזט זיך אבער ארויס, אז דאס אויבענדערמאנטע ארטיקעל איז נישט געווען געדריקט אין דער „נאווינע" נאר אין דער סאנאציע צייטונג „סלאווא". אויב אזוי, פארוואס זענען זיי אנגעפאלען אויף דער „נאווינע", אפשר דערפאר ווייל דער רעדאקטאר איז א יוד, דארף מען נישט נאכקאנטראלירען צו דאס איז אין זיין צייטונג אדער נישט. אבער, פארוואס האבען די יודען פון דער פערוואלטונג נישט רעאגירט דערויף. וואס עס זאל נישט זיין איז דאך דער ה' סעמיאטיצקי א יוד און צו וואס זאל מען זיין אזוי לייכטזיניג?

יעדענפאלס האט זיך פערקאכט א קאשע און דער אין פלוג נישטיגער אינצידענט איז אויסגעוואקסען אין א גרעסערען סכסוך.

דער פעטער שנייער, האט אונז געמאכט א וויזיט.

איהר האט געמיינט, אז עס איז שוין פריהלינג און איהר האט זיך שוין געקליבען צו פאהרען אויף זומער וואוינונג (געוועהנליך די יעניגע וואס האבען כסף) איז געקומען דער פעטער שנייער און האט אונז געמאכט א וויזיט.

און איידער ער איז געקומען האט ער געשיקט אלס שליחים קאלטע ווינטען מיט א הערבסט רעגען. און דאן האט זיך דער פעטער שנייער בעוויזען. אמת, ער האט אונז נאר א קורצע ווייל בעזוכט, אבער דאס איז שוין גענוג געווען אונז צו שטערען דעם אמת'ן פריהלינג.

ווער האט זיך געקאנט ריכטען, אז אין טיעפען פריהלינג וועלען מיר האבען א בעזוך פון פעטער שנייער.

„וועה איז איהר, ער האט דאך איהר ס'לעבען גענומען".

מיט אזא געשריי, איז יענע וואך ארויס א פרוי אויף דער גאס און פון מינוט צו מינוט איז איהר קול געווארען אלץ היסטערישער און שוידערליכער, אזוי, אז די גאנצע גאס מענשען זענען אויפגעציטערט געווארען, טראכטענדיג, אז דער אין הימעל ווייסט, וואס פאר א גרויס אומגליק איז געשעהן.

א יונגעל איז געקומען צו לויפען צו מיר און איך בין אוועק אויפ'ן ארט און האב געוואויר געווארען פאלגענדעס:

אין דער געגענד פון פושעמיסלאווע און פאבריטשנע האט א פרוי א הויז. אייגענטליך האט זי נאך א הויז אויף דער סענאטארסקע גאס, נאר די מעשה, וואס מיר דערצעהלען האט פאסירט אין דעם הויז וואס מיר האבען אויבען דערמאנט.

פערמאגט די דאזיגע בעל-הבית'טע אויסער די צוויי הייזער, עטליכע טעכטער און א בן יחיד, וואס האט א פרוי מיט 2 קינדער.

דער זוהן האט געארבייט אויף א פאסטען און געוואוינט אלס לאקאטאר אויף א צווייטע גאס.

צוליב'ן קריזיס אבער האט דער זוהן פערלוירען דעם פאסטען און במילא האט ער נישט געהאט צו צאהלען קיין דירה געלד.

האט זיך דער זוהן מיישב געווען, היות ווי ביי זיין מוטער אין הויז צו וועלכען ער איז אייגענטליך א יורש, איז פערהאנען ליידיגע דירות, וועט ער זיך דערווייל אריינציהען. היות אבער ווי ער קען זיין מוטער, האט ער עס געמאכט ביינאכט.

ויהי הבוקר, ווי די מוטער איז ארויס אין גאס און געזעהען אז איהר זוהן דער „מערדער" האט זיך אריינגעצויגען אין איהר'ס א דירה, (א דירה אימשטיינס געזאגט, א שטוב מיט א קליינע קוך) איז זי ארויס אין גאס און מיט א יאמערליכע שטימע געשריגען: וועה איז מיר, ער האט דאך מיר ס'לעבען גענומען. אזוי, אז אלע שכנים זענען ארויס אויפ'ן גאס.

דערווייל וואוינט איהר טאכטער אין א צווייט הויז און דער איידעם האט גראד געדאווענט. הערענדיג, אז „ער האט זיך ס'לעבען גענומען", האט ער געמיינט, אז זיין שוואגער האט זיך ס'לעבען גענומען, דערפאר ווייל ער איז ארבייטסלאז, האט ער שנעל אראבגעווארפען פון זיך דעם טלית און תפילין און איז אראב אין גאס. זעהענדיג אבער, אז דער שוואגער לעבט, איז ער אוועק צום ווייב און איהר אנגעזאגט די בשורה, אז דער ברודער לעבט, האט ער אבער געטראפען זיין ווייב א פערחלש'טע.

איהר קענט זיך שוין אליין פארשטעלען, וואס עס האט זיך דארט אב-

די טשענסטאָכאָווער „געשעהעניש".

אונטער'ן דאָזיגען קעפּיל שרייבט דאס „לובלינער טאָגבלאַט" נום. 105 פון 6 מאַי, פאָלגענדען נאָטיץ:

מיט עטליכע וואָכען צוריק האט מען אין לובלין בסוד-סודות דערצעהלט און געפלאָטקעוועט וועגען עפּיס אויסערגעוועהנליכע געשעהענישען אין טשענסטאָכאָוו. דאָרט זאָלען אַרבייטסלאָזע האָבען אַרויסגערופען אונרוהען, געשלאָגען זיך מיט פּאָליציי, וועלכע האט גערופען צו הילף מיליטער. דאס מיליטער האט בעקומען א בעפעהל צו שיסען אין המון. אין דעם מאָמענט איז אַ סערזשאַנט אַרויסגעשפּרינגען פון די רייהען און אויסגעשריגען: „חברים, אין וועמען וועט איהר שיסען אין אייערע עלטערן, ברידער און שוועסטער!" דער אָנפיהרענדער אָפיציר האט דעריבער אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און דעם סערזשאַנט דערהרג'עט אויפ'ן אָרט. דערזעהענדיג דאס האָבען די זעלנער איהם געלינטשט אויפ'ן אָרט.

די דאָזיגע מעשה האָט מען אין פערשידענע ווערסיעס, דערצעהלט פון מויל צו מויל און היות ווי די דאָזיגע מעשה איז געווען ליגענד פון אָנהויב ביז'ן סוף און דערצעהלט האָט מען די מעשה ערב דעם גענעראַל-שטרייק, וואס די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען האָבען פּראָקלאַמירט אויפ'ן 16 אַפּריל ה. י. האָט די פּאָליציי אָנגעהויבען נאָכזוכען פון וואַנען די פּליאָטקע שטאַמט און זיך דערוואוסט, אַז אויף אַ פערזאַמלונג פון דער היגער אָרגאַניזאַציע פון יוגענד-בונד „צוקונפט" האָט איינער אַ בונדישער רעדנער, דער ה' טאַבאַק דערצעהלט פאַר די פערזאַמעלטע די דאָזיגע מעשה.

ה' טאַבאַק איז אין צוויי טעג אַרום אַרעסטירט געוואָרען. אויפ'ן פערהער האָט ער געלייקענט, אַז ער זאָל האָבען געפּליאָטקעוועט עפענטליך וועגען טשענסטאָכאָוו, מען האט איהם געהאַלטען צוויי מעת לעת אַרעסטירט און דערנאָך בעפרייט. ער איז אָבער אויף אַ אַדמיניסטראַטיווען אופן פערמשפּ'ט געוואָרען אויף צוויי וואָכען אַרעסט.

ה' טאַבאַק האָט אַפּעלירט און היינטיגע וואָך איז דער פּראָצעס פאָרגעקומען אין שטאָדטישען געריכט,

עס זענען אויסגעהערט געוואָרען 2 עדות: דער פּאָליציי-פונקציאָנאָר זינגער האט ערקלערט, אַז ער האט בעקומען קאָנפידענציאָנעלע ידיעות וועגען טאַבאַקס רעדע און ער שטעלט פעסט, אַז טאַבאַק האָט יאָ גערעדט וועגען טשענסטאָכאָוו.

אויף דער פראַגע פון פערטיידיגער אַדוו. לידזקי האָט ה' זינגער ערקלערט אַז נאָך פאַר טאַבאַקס רעדע האט ער אין שטאָדט געהערט די דאָזיגע פּליאָטקע.

דער צווייטער עדות:

אַ קריסטליכער פּאָליציי-פונקציאָנאַר האט ערקלערט, אַז די פּליאָטקע שטאַמט פון אָנגעקלאָגטען, ווייל פריהער האָט ער פון אַזעלכעס נישט געהערט. דער זעלבער עדות האָט אויך ערקלערט, אַז די פּאָליציי האָט אויסגעפרעגט אַ רייהע מיטגלידער פון „צוקונפט", איין טייל האָט ערקלערט, אַז זיי זענען נישט געוועזן אויף דער פערזאַמלונג און אַ אַנדערע טייל האט איינשטימיג פערזיכערט, אַז טאַבאַק האט אַזוי נישט גערעדט.

נאָך דער רעדע פון פערטיידיגער אַדוו. לידזקי האָט דאס געריכט אַרויסגעטראָגען אַן'אורטייל לויט וועלכען ה' טאַבאַק איז פולשטענדיג בעפרייט.

יעהרליכע אלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער יודישער האַנדווערקער-באַנק.

קומענדען מאָנטאָג, דעם 16 ד. ח. קומט פאר אין אייגענעם לאָקאַל אַלעע 12 די יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער היגער האַנדווערקער-באַנק.

וועגען דער טעטיגקייט פון דער דאָזיגער באַנק - אינסטיטוציע אינפאָרמירט מען אונז, אַז טראָץ דעם וואס די דאָזיגע באַנק עגזיסטירט ערשט 4 יאהר האט זי זיך שוין ערוואָרבען אַ גוטען נאָמען אַ גענוג גרויסען קרייז קונדשאַפט, אַזוי אַז נישט בלויז האַנדווערקער, נאָר פיעל היגע יודען נישט קיין האַנדווערקער אַרבייטען אויך מיט דער באַנק און זענען העכסט צופרידען. די אָרדנונג איז אַ מוסטערהאַפטע, דאס לאָקאַל איז גערוים און בעקוועהם, די אינקאַסעס ווערען פונקטליך אויסגעצאָהלט.

אַזוי ווערט אויך דורך דער באַנק געפיהרט די אָבשפּאַר - אַקציע פון די פרעמירטע אָבשפּאַר-ביכלעך מיט ערפאָלג און פיעל בעזיצער פון די דאָזיגע ביכלעך האָבען שוין בעקומען 500-ער פרעמיעס.

דער רעוויזיאָנס-פערבאַנד, קאָנטראָלירענדיג די טעטיגקייט פון דער באַנק האָט אַנערקענט איהר סאָלידע און רעיעלע פיהרונג, פאַר וואס דער „פונדיישאָן" האט איהר געגעבען אַ לאַנגיעהריגען קרעדיט אין דער הויך פון 45 טויזענד זל.

די באַנק צעהלט ביים היינטיגען טאָג ביז 600 מיטגלידער און זייער צאָהל פערגרעסערט זיך פון טאָג צו טאָג. אַזוי אַז די דאָזיגע אינסטיטוציע פערנעמט זעהר אַ חשוב'ן פלאַץ אין יודישען ווירטשאַפטליכען און עקאָנאָמישען לעבען אין אונזער שטאָדט.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג וועט געוויס דורך אַלע מיטגלידער בעזוכט ווערען און אַלע וועלען זיך בעמיהען מיט ראָט און טהאָט מיטצוהעלפען דער באַנק אין איהר ווייטערער ענטוויקלונג און ערפאָלג.

וועגען פערגרעסערען די טעטיגקייט פון דער אָרטיגער קרן-קימת קאָמיסיע.

פערגאַנגענעם דאָנערשטאָג איז אין לאָקאַל פון ברית הצה"ר און בית"ר (קאָשטשושקי 38) פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון איינגעלאָדענע געסט, געווידמעט דער נייער אַקציע פון „קרן קימת", צו וועלכער די צענטראַלע אין וואַרשא האט געשיקט אַ ספּעציעלען דעלעגאַט אין דער פערזאָן פון ה' ד"ר בערנשטיין.

ד"ר בערנשטיין האָלט אַ לענגערן רעפעראַט וועגען די אויפגאַבען און טעטיגקייט פון קק"ל און זאָגט צווישען אַנדערן:

די פּאָליטיק פון ציוניזם, באַזירט אויף באָדען-עראָבערונג, דער אַפּאַראַט וועלכער דיענט אונז אין דער דאָזיגער פּאָליטיק איז נאַטירליך דער „קרן קימת". מיר האָבען אין אונזער קאַמף אַ ספּעציעלע סטראַטעגיע, וועלכע מען קען נישט פערעפענטליכען.

ציוניזם — זאָגט דער רעדנער — איז נישט קיין פילאָזאָפיע, אויך נישט קיין פּוסטע פּאָליטיק, נאָר אַ ריין-פּראַקטישע און דירעקטע א"י אַרבייט. דאָ קריטיקירט ער די עלטערע ציונים און טאָדעלט זייער גרינגשעצונג צו די וויכטיגסטע אַרבייטען פון ציוניזם, מיט דעם בלויזען אונפּראָדוקטיווען שפּיעל און וואַהלען וועט מען ארץ - ישראל נישט בויען.

ווייטער רעדט ער מיט פערביטערונג וועגען דער היגער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע בפרט אין בעטאָנט: אַז אַלס וואַנדערער פאַר די אינטערעסען פון „קרן-קימת" קומט איהם אויס צו זיין אין פערשידענע שטעדט, פון וועלכע ער איז מעהר אָדער ווייניגער צופרידען, אָבער דאָס וואס ער זעהט ביי אונז אין טשענסטאָכאָוו, דאס טהוט איהם איינגאַנצען ענטוישען. טראָץ דעם דריקט ער אויס זיין האָפנונג אַז עס וועט ווייטער אַזוי נישט בלייבען.

די פערזאַמעלטע נעמען אָן אַ בעשלוס צוצוטרעטען צו אַ אַקטיווע אַרבייט אויפ'ן געביעט פון קק"ל אין אונזער שטאָדט.

אין משך פון זיין ווילען אין אונזער שטאָדט האט דער חשוב'ער דעלעגאָט נאָך קאָנפערירט מיט די היגע עסקנים און אָבגעהאַלטען אַ ספּעציעלע פרויען-קאָנפערענץ וועגען איינאָרדנען אַ קק"ל באַזאַר און אויך האָט ער געהאַלטען אַ רעפעראַט אין לאָקאַל פון „איירען".

די ענטוויקלונג און טעטיגקייט פון „אחיעזר".

די בעשלוסען וועלכע די געזעלשאַפט „אחיעזר" האט אָנגענומען אויף איהר לעצטער אַלגעמיינער פערזאַמלונג, זענען על-פי די דאָזיגע געזעלשאַפט נאָך מעהר פּאָפּולער צו מאַכען און צוגענגליך פאַר דער ברייטער יודישער געזעלשאַפט אין אונזער שטאָדט.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג האט [illegible] אין [illegible] פון דער געזעלשאַפט איניגע ענדערונגען אין געוויסע פונקטען צוליעב וועלכע די פערוואַלטונג איז געווען בעשרענקט אין איהר טעטיגקייט, אַזוי, אַז דער חודש אָבצאָהל פון די מיטגלידער איז פערקלענערט געוואָרען פון 2 זל. אויף 1 זל. און דורך דער דאָזיגער ערמעסיגונג וועט פאַר אַ סך מענשען איצט ערמעגליכט ווערען אַריינצוטרעטען אין דער געזעלשאַפט.

אויך בנוגע דעם איינשרייב - געלד איז אויפ'ן גרונד פון בעשלוס איינגעפיהרט געוואָרען די הנחה, אַז אנשטאָט וואס ביז-יעצט האט יעדער געמוזט איינצאָהלען דאס איינשרייב-געלד אין איינמאָל, וועט מען איצט קענען דאס איינצאָהלען אין ראַטעס, און אויך דאס גיט די מעגליכקייט און פערלייכטערט דאס אַריינטרעטען אַלס מיטגליד פון דער געזעלשאַפט.

בכלל ווייזט די געזעלשאַפט איצט אַרויס אַ זעהר אינטענסיווע טעטיגקייט, אַזוי האָט זי אָנגעהויבען צו פיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט עטליכע בעקאַנטע היגע דאָקטוירים וועגען ערטיילען מעדיצינישע הילף די מיטגלידער פון „אחיעזר" פאַר אַ קלענערן אָבצאָהל, און עס איז צו רעכענען אַז די אונטערהאַנדלונגען וועלען פיהרען צו אַ גינסטיגען רעזולטאַט, וועגען וואס די געזעלשאַפט וועט די מיטגלידער מיטטיילען.

אַלע נויטיגע אינפאָרמאַציעס ווערען ערטיילט אין סעקרעטאַריאַט פון „אחיעזר" (אַלעע 12) פון 5—7 אויפ'ער פרייטאָג און שבת, אויך אין געשעפט פון ה' פ. פראַפּאַרט אַלעע 8.

דער 100-סטער נומער „דאס קינד".

עס איז ערשינען דער נומער 100 פון'ם חודש-זשורנאַל „דאס קינד". דער זשורנאַל איז, ווי בעקאַנט, געווידמעט פראַגען פון מאָדערנער ערציהונג און קינדער-שוץ. דער זשורנאַל „דאס קינד" ווערט אַרויסגעגעבען דורך דער צענטראַלער יודישער קינדער-שוץ-אָרגאַניזאַציע אין פוילען אונטער דער רעדאַקציע פון ד"ר מ. פעקער און מיט דער מיטאַרבייט פון אַ סך בעקאַנטע און אָנגעזעהענע פּעדאַגאָגען און ערציהער.

דאס ערשיינען פון'ם 100-טען נומער „דאס קינד" איז אַ געשעהעניש, וועלכע איז ווערט מען זאָל זי דאָ דערמאָנען, ווייל אַרויסגעבען אין פערלויף פון 100 חדשים אַ יודישען זשורנאַל פון אַ ספּעציעלען ערנסטען געביעט, וועלכע בעמיהט זיך צו זיין וויסענשאַפטליך און אויסגעהאַלטען, געהער נישט צו די לייכטע און אָנגענעהמע זאַכען, בפרט ביי אונז יודען.

וויפיעל איז דאס נויטיג געווען מיה, אויסדויער און ענערגיע, בכדי אין פערלויף פון איבער 8 יאָהר אָהן אונטערברעכונג אַרויסלאָזען יעדען חודש אַ נומער „דאס קינד"?

„דאס קינד" ערשיינט אין אַ פאָרמאַט פון 2 און אַ האַלב ביז 3 געדרוקטע בויגען און ענטהאַלט אַ רייהע וויכטיגע, העכסט-נוצליכע און אינטערעסאַנטע אַרטיקלען וועגען פראַגען, וועלכע בעהאַנדלען נישט גלאַט אַזוי זיך אַבסטראַקטע פראַגען, נאָר טאַקי די וויכטיגסטע און עיקרדיגסטע פון אונזער פאַמיליען-לעבען—די פראַגע ווי אַזוי בעסער און צוועקמעסיגער צו ערציהען אונזערע קינדער, אונזער יונגען אויפוואַקסענדיגען דור.

עס איז דערפאַר כדאי אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ערשיינען פון'ם דאָזיגען 100-טען נומער נאָכאַמאָל אויפמערקזאַם מאַכען אונזערע עלטערן, בפרט די יונגערע מאַמעס און טאַטעס, אונזערע לעהרער, ערציהער און אַלע די, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט ערציהונגס - פראַגען, אויף דעם דאָזיגען זשורנאַל און רעקאָמענדירען, זיי זאָלען עפּטערס אין איהם אַריינקוקען. דער זשורנאַל „דאס קינד" פערדינט ער זאָל זיך געפונען אין יעדער אינטעליגענטער יודישער שטוב, בפרט אַז דער פרייז פון'ם זשורנאַל איז פערהעלטנישמעסיג גאָרנישט קיין גרויסער (ס"ה 6 זל. פאַר אַ גאַנץ יאָהר). די אַדרעס פון דער רעדאַקציע איז:

Red. „Dos Kind" Warszawa
Nowolipki 30 m. 15

פון זש. ט. ק.

דער לאַנג-ערוואַרטעטער אויספלוג קיין אויצוב וועט פאָרקומען דעם 15 און 16 מאַי.

דער צוזאַמענטרעף וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון דער געזעלשאַפט אַלעע קאָשטשושקי 16, 5 פ"ה.

דער פרייז פאַר מיטגלידער 12.50 און פאַר נישט-מיטגלידער. 14 זל.

איינשרייבונגען נעמט אָן י. רזאַנשינסקי, אַלעע 31 און ביי ה' וואַסערמאַן נייער מאַרק 10.

פון די טשענסטאָכאָווער ראַבינאַט מעשה'לעך.

דער פרישער סעזאָן אויף גט'ן.

שוין מעהרערע וואָכען פאַר פסח האָט זיך דער גט סעזאָן אין ראַבינאַט אָבגעשטעלט. און נישט קיין וואונדער— אַ יוד מוז דאָך האָבען אַ מלכה אויף פסח, אויסער דעם גלאַט אַ בעל-הבית'טע, וואָס זאָל צוגרייטען די אַלע פסח'דיגע מאכלים, היינט געה און שחט דיך פאַר פסח גוטווילליג אַליין אָב...

האָט מען טאַקע אין ראַבינאַט זינט אַ צייט נישט געזעהן די ברוגז'ע פּאָרלעך, נישט געהערט קיין מחלוקת בין איש ואשתו און שלום האָט געהערשט אויפ'ן גאַנצען פּאָרפעלקער פראָנט.

דערפאַר אָבער אַזוי ווי מען האָט נאָר אָוועקגערוימט דאָס פסח'דיגע געפעס און מען האָט צוריק דערזעהען דאָס חמץ, האָבען זיך אויך אין ראַבינאַט בעוויזען די פּאָר-פעלקער פון וועלכע יעדער צד טענה'ט, אַז דער צווייטער איז אַ שטיק „חמץ".

1.

זאָג דו...

אין בית דין שטוב ריקט זיך אַריין אַ חסידיש יודעל פון אַ יאָהר פירציג און באַלד נאָך איהם אַ פרוי אין די זעלבע יאָהרען. ביידע אויפגערעגט, רעדען נישט צווישען זיך קיין וואָרט, גאָר ערשט ווען ס'בעווייזט זיך דער דיין ר' יוסעלע פראָקאָש, ווענדעט זיך די פרוי צו איהר בעגלייטער, וואָס ווייזט זיך אַרויס אַלס איהר מאַן, מיט די איינציגע ווערטער:

— נו, זאָג!

— זאָג דו — ענטפערט דער מאַן.

אַזוי האָט דער „זאָג דו" געוואַנדערט מעהרערע מאָל אַהין און צוריק, פון מויל צו מויל, ביז דאָס ווייבעל איז אַרויס מיט לשון און אויסגעשריגען: דאָס האָסטו דאָך געזאָגט, אַז מען זאָל געהן צום רב, טאָ זאָג וואָס דו ווילסט.

נישט אמת — שרייט דער מאַן — דו האָסט גאָר מיך אויפגעפאָדערט.

דער דיין ר' יוסעלע, וועלכער האָט פערשטאַנען, אַז דאָס דאָזיגע פּאָר-פאָלק האָט זיך אין דערהיים אָביסעל צעוואָרטעלט און ווי פיעל אַנדערע אין אַזאַלכע פאַלען אַרויפגעקומען אויפגערעגטערהייד אין ראַבינאַט וועגען אַ גט, האָט שמייכלענדיג געזאָגט די צוקריגטע מאַן און ווייב, אַז זיי זאָלען בעסער אַהיימגעהן מיטאָג-עסען און נישט פערנעהמען זיך מיט קיין מחלוקת'ן.

אַ ביסעל פערשעמטע האָט דאָס פּאָר-פאָלק זיך אויפגעהויבען פון זייערע ערטער און צוזאַמען פערלאָזט דעם ראַבינאַט.

2.

די ריכטיגע צייט...

אַ יוד, שוין מיט אַ גראָה בערדיל, אָנגעטהון „דאָטש", קוקט זיך אַרום אין דער בית-דין-שטוב פון אַלע זייטען און זוכט דעם רב.

ווען מען פרעגט איהם, וואָס איז זיין פערלאַנג, ענטפערט ער, אַז ער האָט אַ זעהר וויכטיגען ענין, וועלכען ער קען פערטרויען נאָר דעם רב.

און אָט איז זיין זעהר וויכטיגער ענין:

ער הייסט הירשל ק. און וואוינט שוין מיט זיין ווייב אין זאַוויערטשע גאַנצע 31 יאָהר. לעולם, האָט זי איהם באַלד נישט געפאַלען, נאָר ער האָט דאָך אָבגעזאָגט דעם „הרי את", איז ער געבליבען איינגעקוועטשט. עס איז איהם אפילו באַלד געקומען אין קאָפּ אַריין דער געדאַנק וועגען אַ גט, נאָר איידער וואָס-ווען, איז זיין ווייב געוואָרען מעוברת, האָט ער עס אָבגעלייגט אויף „בעסערע צייטען", באַלד אָבער איז דאָס ווייב דאָך געוואָרען אַ מינקת, האָט מען דאָך ווידער וועגען קיין גט נישט געקענט רעדען. און אַזוי איז געגאַנגען כסדר: מעוברת און מינקת מינקת און מעוברת און דערווייל זענען די יאָהרען געפלויגען.

דורך דער צייט—דערצעהלט ווייטער ק.—האָבען זיך אָנגעזאַמעלט מעהרערע קינדערלעך, האָט מען דאָך ווידער נישט געקענט טראַכטען וועגען אַ גט, מען מוז דאָך די קינדער ערציהען, לערנען, געבען זיי אַ בעשעפטיגונג אז"וו. היינט אָבער, ווען די קינדער זענען שוין דערוואַקסען, זענען שוין זעלבסטשטענדיג און פערדינען שוין אויף פרנסה—האַלט ק.—איז שוין געקומען די ריכטיגע צייט אויסצופיהרען זיין שוין לאַנגען טרוים וועגען אַ גט.

ה' ק. איז אַוועק צום רב אין זאַוויערטשע, וואוהין ער האָט אַרויסגערופען זיין ווייב, נאָר זיין אשת-חיל האָט איהם מכבד געווען מיט די אמת'ע ברכות, אַזוי, אַז ער האָט בעשלאָסען דעם גט צובעקומען אין טשענסטאָכאָוו.

לכן, בעט ער דעם ראַבינאַט, אַז מען זאָל איהם אַרויסגעבען אַ גט, וואָרום מען דאַרף אַריינגעהן אין זיין לאַגע, זיין ווייב געפעלט איהם נישט און דערצו נאָך האָט ער געמוזט וואַרטען אויף דער דאָזיגער גאולה גאַנצע 31 יאָהר.

דאָס טשענסטאָכאָווער בית-דין האָט אָבער ערקלערט דעם גט - קאַנדידאַט, אַז קודם-כל מוז ער ברענגען אַ בעשטעטיגונג פון זאַוויערטשער רב, אַז זיין ווייב וועט וועלען צונעמען דעם גט, אַנדערש וועט זיין אַ בעוויז, אַז ס'איז נאָך נישט געקומען די ריכטיגע צייט זיך צו גט'ן...

דער יוד איז אַוועק נישט צופרידען פון דעם פּסק. מורמלענדיג, אַז ער וועט שוין געפונען אַן עצה ווי אַזוי זיך צו בעפרייען פון זיין יפה-פיה'דיג ווייב.

שמעלקע.

וועלכע מוטער

וואָלט זיך נישט געוואונשען צו שענקען איהר קינד א סך פערשידענע נאַשווארג, כדי צו האַבען פערגעניגען פון קינדס צופרידענער פערוואונדערונג און פון זיין גוטען אפעטיט. ס'איז לייכט צו דערגרייכען דעם סיורפריז מיט

ד"ר עטקער'ס גאַלאַרעטקע

אָדער מיט ד"ר עטקערס אַראָמאַטישען פודינג

דעם קינדס פרייד איז די עלטערנס גליק!

א סך פאַרשריפטען ווי אַזוי צו באַקען ענטהאַלט דר. עטקערס קאָלירט-אילוסטרירט ביכעלע, אויפגאַבע „עף" וואס מען קאן קריגען אין יעדען געשעפט פאר 40 גר. אויב עס פעהלט שיקט ארוים געגען פאָסט-מאַרקעס

Dr. August Oetker, Oliwa.

25-יעהריגער יובל פון באַנק ספולדזיעלטשי.

זונטאג האַלב 11 פריה קומט פאַר אין זאַל פון די פייערלעשער א פייער-ליכע אַקאַדעמיע געווידמעט דעם 25 יעהריגען יובל פון דער היגער באַנק ספולדזיעלטשי.

4 אַ זייגער נאכמיטאג קומט פאַר אין זעלבען זאַל די יעהרליכע אַלגע-מיינע פערזאַמלונג פון דער באַנק מיט דעם געהעריגען טאג-אָרדנונג.

היינט פרייטאָג — איין - איינציגער אויפטריט פון „אָררט".

אויף זיין דורכרייזע צום זומער-טורנעע איבער פוילען, קומט אַראָב אויף אַן'איינציגע פאָרשטעלונג קיין טשענסטאָכאָוו דאס לאָדזער קאַמעראַל און קליינקונסט טעאַטער „אררט" — היינט פרייטאָג 9 אָווענד אין קאַמע-ראַל-טעאַטער.

„אררט" אינטער דער קינסטלערי-שער לייטונג פון בעוואוסטען דיכטער משה בראָדערזאָן, איז בלי ספק ביים היינטיגען טאָג דאס איינציגע קליינ-קונסט-טעאַטער אין פוילען, וואס שטעהט אויף דעם געהעריגען ליטעראַרישען און קינסטלערישען ניוואָ און איז די לעבעדיגע פערקערפערונג פון דעם אמת-יודישען פאָלקס-אוצר.

משה בראָדערזאָן מיט זיין ליטעראַ-רישען באַגאַזש און דוד בייגעלמאַן מיט זיינע ספּעציעל-צוגעפאַסטע מוזיקאַלישע קאָמפּאָזיציעס זאָרגען שוין דערפאַר, אַ- יעדער נומער פון „אָררט" סיי אין דער דראַמאטישער, סיי אין דער הו-מאָריסטישער פאָרם—זאָל זיין איבער-געגעבען לעבעדיג, רעאַל, בולט און דער עיקר: ווייט פון יענעם מין שונד און גראָבע באַנאַליטעט, וואס איז גע-ציעלט אויף די אינסטינקטען פונ'ם המון.

די היגע יודישע -טעאַטער-בעזוכער דאַרפען אויסנוצען די דאָזיגע געלע-גענהייט צו זעהן דעם „אָררט" אין זיין נייעם קינסטלערישען רעפּערטואר מיט אייגענע דעקאָראַציעס און ליכט-עפּעקטען.

ס'איז ווערט צו בעמערקען, אַז מאָר-גען שבת שפּילט דער „אררט" אין קעלץ, אַזוי אַז ס'קען קיין רייד נישט זיין פון איבערבלייבען אויף נאך אַ פאָרשטעלונג.

אָבגענומען די שבועה ביי די רעקרוטען.

דינסטאג איז אויפ'ן מאַגיסטראַט-פּלאַץ אין דער אַנוועזענהייט פון פאָרשטע-הער פון דער מאַכט אָבגענומען געוואָ-רען די שבועה ביי די רעקרוטען פון 27 פּפּ., 7 פּאָפּ. און 4 פּאַצ.

נאכהער האבען גענעראַל דאָמבקאָוו-סקי און סטאַראָסטא קיהן אָבגענומען די דעפּילאָדע.

אין דער שטאדט-שוהל איז פאָרגע-קומען אַ פייערליכער גאָטעס - דיענסט פאַר די יודישע רעקרוטען. נאכדעם ווי חזן באָדאָש האט געזונגען איינינגע קאַ-פּיטלעך תהלים, האט הרב ר' נחום אש געהאַלטען אַ רעדע פאַר די רע-קרוטען, דערמאַנענדיג זיי זייער פליכט לגבי דעם פאָטערלאַנד.

נאך דער רעדע האָט חזן באָדאָש געזונגען דעם פוילישען הימן.

ביי די יודישע רעקרוטען האט הרב נחום אָש אבגענומען די שבועה אויפ'ן מאַגיסטראַט-פּלאַץ.

פון „הרצליה".

מאָנטאג 8 אָווענד איז פאָרגעקומען אַן'אַספּה פון הנהגת-הקן מיט'ן דעלעגאַט פון דער הנהגה הראשית, אח בראָדע-צקי, וועלכער האט איבערגעגעבען פער-שידענע אינסטרוקציעס.

דינסטאג 3 נאכמ. איז פאָרגעקומען אַן'אַספּה פון גדוד „מתעוררים" אונטער דער אָנפיהרונג פון אח טענענבוים און דעלעגאַט בראָדעצקי. דער לעצטער האט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער בעדייטונג פון די זומער-קאָלאָניעס.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעזוך פון דעלעגאַט פון דער הנהגה הראשית, איז דינסטאג 6 אָווענד צוזאַמענגערופען גע-וואָרען א אספה פון דער מועצת הקן אויף וועלכער דער גאַסט האט איבער-געגעבען פערשידענע אינסטרוקציעס ווי צו פיהרען דעם קן.

אויך איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען אַ ספּעציעלער אַנקעטע-בויגען צו די על-טערן פון די הרצליה'נער, וואס זיי דאַרפען אויספילען.

אַלע מוזען אונטערשרייבען די פּעטיציע צום מלוכה-פּרעזידענט.

דער היגער פעראיין פון די קאָנסו-מענטען פון עלעקטרישען שטראָם האט בעשלאָסען זיך צו ווענדען מיט אַ פּע-טיציע צום מלוכה - פּרעזידענט וועגען רעווידירען די קאָנצעסיע פון דער הי-גער עלעקטראָווניע און אָננעמען שריט די קאָנצעסיע מבטל צו מאכען.

צו דעם צוועק וועלען זונטאג אויס-געשטעלט ווערען טישלעך אין אַלע עקען שטאדט, וואו עס וועלען געזאַ-מעלט ווערען אונטערשריפטען פון די אבאָנענטען.

פון ספּאָרט.

ספּאָרט - שפּילען.

אויף פערגאַנגענעם זונטאג זענען גע-ווען בעשטימט די ערשטע 3 מייסטער-שאַפטס-מעטשען אין נעץ און קאָרב-באַל, וואס זענען אָבער צוליעב פער-שידענע סבות נישט צושטאַנד געקומען. דאס איז געווען דער רעזולטאַט פון די הינטערקוליסען-פּאָליטיק אין פער-באַנד און אויך דאס שיקאַנירען די יודישע קאַנדידאַטען אויף ריכטער בעת די לעצטע עקזאַמענס. דאס לעצטע האט זיך שוין געלאָזט פיהלען אויפ'ן מעטש הקס—זשטגס, ווען דער אונבע-האָלפענער שידס-ריכטער ה' זאַלעסקי האט דערלאָזט צו א ברוטאַל-שפּיעלען און צום סוף איז אויסגעבראָכען אַ גע-שלעג. אפשר וועט דאס זיין בעלעה-רענד אויף דער צוקונפט.

— מאָרגען שבת און זונטאג 4 נאכמ. אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ פון י. ט. ס. פּ. אלעע וואַלנאַשטשי 15 קומען פאַר מייס-טערשאפטס-מעטשען אין נעץ-און קאָרב באל פון מענער און דאַמען-גרופען זש. ט. ג. ס. מיט „בריגאָדע". ספּעציעל מיט שפּאַנונג ווערט ערוואַרט דער דאַ-מען-צוזאַמענטרעף.

פון „אסכלה".

זונטאג איז אין אייגענעם לאָקאַל פון „אסכלה" פארגעקומען די ערעפנונג פון סעזאָן פון דער ציקליסטען-סעקציע

ה' אַרבאַך עפענט די פייערונג און די ה"ה גאָלדבערג, פלאָטע און שימאַ-מאַנאוויטש בעקומען פּריזען.

נאכדעם ווי ה' הערץ גיט אָב דעם בעריכט און נאך דער פאָטאָגראַפישער אויפנאַהמע, פאהרען 20 ציקליסטען אויף אַנ'אויספלוג קיין אָלשטין.

אַ קינדער-ספּאָרט-פעסט.

זונטאג דעם 5 יוני קומט פאַר אַ פּראָפּאַגאַנדע קינדער ספּאָרט-פעסט פון 6 ביז 12 יאָהר, איינגעאָרדענט דורכ'ן יוד. טורן און ספּאָרט-פעראיין.

Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa dla Żydów

w Częstochowie, Garncarska 8

zawiadamia, że przyjmuje zapisy z dniem 15 maja do oddziałów ślusarsko-mech., stolarski i elektrotechn.

Zgłoszenia przyjmuje kancelarja w godz. od 9-ej do 2-ej.

KOMUNIKAT.

Zarząd Z. A. P. E. wyjaśnia:

1) że w liście otwartym Zarządu Z. A. P. E. umieszczonym w Gońcu Częstochowskim w dniu 5 maja r. b, pomyłkowo przypisano Nowinom Częstochowskim przedruk artykułu belgijskiego.

2) że natomiast zarzut dotyczący działalności społecznej p. Semiatyckiego jako redaktora podtrzymujemy w całej pełni i na rozprawie sądowej udowodnimy słuszność tego zarzutu.

3) że szumne reklamowanie przez p. Semiatyckiego aktu oskarżenia niewątpliwie wskazuje w czyim interesie i przez kogo zainscenizowaną została cała sprawa.

4) że nawet tego rodzaju czyny nie powstrzymają nas od dalszej energicznej walki o udostępienie szerokim sferom korzystania z światła elektrycznego po godziwej cenie.

Zarząd Zrzeszenia Abonentów Prądu Elektrycznego

Prezes (—) A. Musiał

Vice-Prezes (—) A. Franke

Sekretarz (—) M. Praport.

אַ פאַבריקס - לאָקאַל

פון 3 שטובען

מיט עלעקטרישער איינריכטונג

אויף א גוטען פּונקט

שוין צו פערדינגען.

ערקינדיגען אין רעד. פאר J

נדבות אין רעדאקציע

אברהם גרינבערג 18 זלאָטע פאר מושב זקנים.

נאך הייבט

איז צייט, זאָלסט זיך בעפרייען פון קריזיס!

דאס איינציגע מיטעל איז דאס גרעסטע געווינס

1.000.000 זל.

געה תיכף ומיד אין דער קאָלעקטור

J. WEKSLER, Aleja 6

און קויף א צעטעל צו דער 25 מלוכה-לאָטעריע.

א גאַנצער לאָס	א האַלבער לאָס	א פערטעל לאָס
40 זל.	20 זל.	10 זל.

יעדער צווייטער לאָס מוז געווינען

ליאָדעס! ליאָדעס!

ווער ווייסט דאס נישט, אז די בעסטע שמאַקהאַפטעסטע ליאָדעס איז צו בעקומען אין די בעוואוסטע צוקיערניע פון

ה. טרוסקאָלאַסקי

2=טע אלעע 38

אויב אַזוי, צי וואס זאָלט איהר זוכען אנדערשוואו, ווען איהר בעקומט עס ביי מיר. די בעדיענונג איז א פונקטליכע. דער לאָקאַל היגיעניש.

ווער עס גענוסט אונזערע ליאָדעס איינמאל, בלייבט אונזער שטענדיגער קונה.

מיט אכטונג ה. טרוסקאָלאַסקי, אלעע 38.

אכטונג!

עס ווערט בעקאַנט געמאַכט, דאס עס איז דא א מעגליכקייט ארויסצושיקען קינדער אויף דער זומער-קאָלאָניע נאָך ציעכאָצינעק. דער אָבצאָהל פאר 4 וואָכען דאָרט זיין בעטרעפט 150 זלאָטעס מיט גענצליכער אויסהאַלטונג, היילונג און זאַלץ-בעדער אונטער א ארצטליכער אויפזיכט און פריע בילעטען.

איינשרייבען קען מען זיך אין דער קאַנצעלאַריע ביים יודישען שפּיטאָל אויף זאוואַדזקע יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 1 מיטאג ביז'ן 20 מאי. צום איינשרייבען מוז מען מיטברענגען א בעשטעטיגונג פון א דאָקטאָר.

SZKOŁA KOEDUKACYJNA i PRZEDSZKOLE

z prawami szkół państwowych

Zofji Wajnsztokówny

w CZĘSTOCHOWIE, PIŁSUDSKIEGO 17,

przyjmuje zapisy na rok szkolny 1932/33 do wszystkich klas (od A do 4 włącznie).

DO PRZEDSZKOLA przyjmuje się dzieci od LAT 3-ch

Uwaga: Po ukończeniu naszej szkoły dzieci przechodzą do 5-tej klasy gimnazjalnej.

DLA NIEZAMOŻNYCH ULGI

„Grand-Kino"

קאָשטשושקי גאס.

לעצטער סעאַנס 9.40 אָוו.

קרזעסלא פון 70 גראָשען.

לעצטע 2 טעג! היינט פרייטאָג און מאָרגען שבת. מעכטיגע עגזאָטישע דראַמא. לעצטע 2 טעג!

KLĄTWA ROŁU MANDARYNÓW

אין די הויפּט-ראָלען: אַננאַ מאַי-וואָנג, וואַרנער אָלאַנד, און סוזי האיאַקאַווא.

איבער'ן פּראָגראַם: פּאַראַמאָנט-וואָך און אָריגינעלע אויפנאַהמען פון דער מלחמה אין יאַפּאַן.

Teatr „ODEON"

אלעע 27.

לעצטער סעאַנס 10 אָווענד.

אויפ'ן 1 סעאַנס קרזעסלאָ 70 גר

שבת דעם 14 מאי — פּרעמיערע! איינער פון די וועלט-בעריהמטסטע פילמען

WIELKOMIEJSKIE ULICE

לעבענס-דראַמא פון דער אריסטאָקראַטיע פון דער „אונטערערדישער וועלט".

אין די הויפּט-ראָלען: דער העלד פון פילם „מאַראָקאָ" גאַרי קופּער און די שעהנע סידני סילוויא.

דער צווייטער פּראָגראַם דראַמא פונ'ם אינדיאַנער לעבען „דער שווייגענדער שונא".

נישט קוקענדיג אויפ'ן דאָפּעלטען פּראָגראַם — געוועהנליכע פּרייזען.

ערשטער מוסטערהאַפטער קלאַנג-קינאָ

Nowości

אלעע 12

לעצטער סעאַנס 9-30 אָווענד.

היינט און ווייטערע טעג.

דער גרעסטער שלאַגער! דאָס, וואָס מענשליכע אויגען האָבען נאָכנישט געזעהען! עגזאָטישער פילם, וואָס פעראייניגט, שעהנקייט שטימונג, אויסשטאַטונג, עראָטיק און סענסאַציע.

MARADU

חוץ דעם: נאַפּט—דער קוואַל פון ענערגיע אין פוילען און 2-אקטיגע קאָמעדיע „באַהן-אַוואַנטורע"

Redaktor: Izrael Płockier — Wydawcy: B. Bocian i I. Płockier — Druk. B. Bocian, Aleja 6